ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ ΑΜΦΙΒΛΗΣΤΡΟΕΙΔΟΠΑΘΩΝ (Π.Ε.Α.)

Παρουσίαση και ανάλυση δεδομένων που προσδιορίζουν το προφίλ υγείας των Ατόμων με Αναπηρία Όρασης (ΑμΑΟ) στην Ελλάδα (δυνάμει στοιχείων της Έρευνας Υγείας του ελληνικού πληθυσμού της ΕΛΣΤΑΤ/EUROSTAT 2019-2020) Α' Μέρος (Απρίλιος – Σεπτέμβριος 2026)

Ανάλυση δεδομένων και σύνταξη της μελέτης:
Ευστράτιος Χατζηχαραλάμπους: Κοινωνιολόγος: MSc Ψυχικής Υγείας, Κοινωνική Διοίκηση ΕΣΔΔΑ, αφυπηρετήσας Προϊστάμενος Τμήματος Ανάπτυξης Προγραμμάτων, Αγωγής Υγείας και Πρόληψης, Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας, Υπουργείο Υγείας, Πρόεδρος Πανελλήνιας Ένωσης Αμφιβληστροειδοπαθών (Π.Ε.Α.) και της Ελληνικής Ομοσπονδίας Συλλόγων Σπανίων Νοσημάτων Παθήσεων (Ε.Ο.Σ. – ΣΠΑ.ΝΟ.ΠΑ)
Ζωή Ιωσηφίδου: Κοινωνική Λειτουργός, MSc Κοινωνικής Πολιτικής, Μετεκπαίδευση Παιδαγωγικής και Διδακτικής Επάρκειας, Στέλεχος Σχολικών Δικτύων Εκπαιδευτικής Υποστήριξης Α΄ Αθήνας, Συνεργάτης της Ελληνικής Ομοσπονδίας Συλλόγων Σπανίων Νοσημάτων Παθήσεων (Ε.Ο.Σ. – ΣΠΑ.ΝΟ.ΠΑ)

Αθήνα, 2026

Περιεχόμενα

Περιεχόμενα 2
Α. Εισαγωγή 3
Β. Σκοπός και στόχοι της μελέτης 6
Γ. Αναλυτική παρουσίαση και σχολιασμός δεδομένων 8
Γ.1 Παρουσίαση Δημογραφικών Στοιχείων των ΑμΑΟ 8
Γ.1.Α. Παρουσίαση δεδομένων ως προς το φύλο των ΑμΑΟ 8
Γ.1.Β. Παρουσίαση δεδομένων ως προς την ηλικία των ΑμΑΟ 9
Γ.1.Γ. Παρουσίαση δεδομένων ως προς την οικογενειακή κατάσταση των ΑμΑΟ 10
Γ.1.Δ. Παρουσίαση δεδομένων ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης των ΑμΑΟ 11
Γ.1.Ε. Παρουσίαση δεδομένων ως προς την απασχόληση των ΑμΑΟ 13
Γ.2 Παρουσίαση δεδομένων ως προς τη Γενική Κατάσταση Υγείας και Στοματικής Υγείας των ΑμΑΟ 15
Γ.3 Παρουσίαση δεδομένων για τις Χρόνιες Παθήσεις – Συνοσυρότητα των ΑμΑΟ, καθώς και για δυσκολίες που αντιμετωπίζουν ως προς διάφορες λειτουργίες. 17
Γ.3.Α. Παρουσίαση δεδομένων ως προς τα Χρόνια Νοσήματα – Παθήσεις των ΑμΑΟ 17
Γ.3.Β. Παρουσίαση δεδομένων ως προς τις δυσκολίες στις αισθητηριακές, κινητικές, νοητικές και λοιπές λειτουργίες των ΑμΑΟ 21
Γ.4. Παρουσίαση δεδομένων ως προς τις δυσκολίες εκτέλεσης δραστηριοτήτων των ΑμΑΟ 27
Γ.4.Α. Δεδομένα ως προς το επίπεδο δυσκολίας εκτέλεσης δραστηριοτήτων προσωπικής φροντίδας των ΑμΑΟ και χρήσης υπηρεσιών παροχής βοήθειας 27
Γ.4.Β. Δεδομένα ως προς το επίπεδο δυσκολίας εκτέλεσης γενικών δραστηριοτήτων του νοικοκυριού των ΑμΑΟ και χρήσης υπηρεσιών παροχής βοήθειας 34
Γ.5 Παρουσίαση δεδομένων ως προς την αίσθηση πόνου και τη γενική κατάσταση της ψυχικής υγείας των ΑμΑΟ 41
Γ.5.Α. Δεδομένα ως προς την αίσθηση του πόνου από τα ΑμΑΟ 41
Γ.5.Β. Δεδομένα ως προς τη γενική κατάσταση της ψυχικής υγείας των ΑμΑΟ 45
Συμπεράσματα 50

Α. Εισαγωγή

Η **Πανελλήνια Ένωση Αμφιβληστροειδοπαθών (Π.Ε.Α.)** εκπροσωπεί Άτομα με Προβλήματα Όρασης (Τυφλούς & Μερικώς Βλέποντες) που πάσχουν από ιδιαίτερα σπάνιες εκφυλιστικές κληρονομικές παθήσεις του αμφιβληστροειδή χιτώνα, της ωχράς κηλίδος και του οπτικού νεύρου.

Ιδρύθηκε το 1989 και αναπτύσσει σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο, δραστηριότητες που στοχεύουν στην ανεύρεση θεραπειών για τις νόσους που εκπροσωπεί, την πρόληψη της τυφλότητας, την προώθηση θεμάτων αποκατάστασης (οπτικά βοηθήματα) και ένταξης των Ατόμων με Αναπηρία Όρασης (ΑμΑΟ). Παράλληλα αναπτύσσει δραστηριότητες ενημέρωσης των ασθενών - μελών για τις ερευνητικές εξελίξεις, ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης για προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα ΑμΑΟ, πληροφόρησης επιστημονικών και άλλων φορέων, οργανώσεων (συλλόγους ΑμεΑ) και υπηρεσιών στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα.

Η Π.Ε.Α. είναι μέλος της Διεθνούς Ένωσης Αμφιβληστροειδοπαθών – Retina International (1992), του Διεθνούς Δικτύου για την Ηλικιακή Εκφύλιση της Ωχράς - AMD Alliance International (2005), του προγράμματος ECOCITY/Free Mobility που ενεργοποιείται σε θέματα ισότιμης ένταξης και ανεμπόδιστης πρόσβασης των ΑμεΑ και των ΑμΑΟ στο αστικό περιβάλλον (2014), **ιδρυτικό μέλος της Ελληνικής Ομοσπονδίας Συλλόγων Σπανίων Νοσημάτων–Παθήσεων (Ε.Ο.Σ.- ΣΠΑ.ΝΟ.ΠΑ.)** (2016), καθώς και εταίρος του Κέντρου Σκύλων Οδηγών Ελλάδος (Σ.Ο.Ε.) (2008).

Ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στο όλο έργο της Π.Ε.Α. διαδραματίζει η πληροφόρηση – ενημέρωση – ευαισθητοποίηση διαφόρων επαγγελματιών και της κοινής γνώμης σε θέματα που αφορούν τους πάσχοντες και τις οικογένειές τους. Στο πλαίσιο τεκμηρίωσης και ανάδειξης επιμέρους ζητημάτων που άπτονται των ενδιαφερόντων του συλλόγου, συχνά εκπονεί έρευνες και ανάλυση δεδομένων αυτών όπως: 1) Σύνταξη Έκθεσης/ Αναφοράς με θέμα **«Παρουσίαση δεδομένων για άτομα με προβλήματα όρασης (ΑμΠΟ), δικαιούχων οικονομικής ενίσχυσης όρασης από τον ΟΠΕΚΑ (αναπηρία >80%) ως προς την γεωγραφική κατανομή, το φύλο και την ηλικία (α' τρίμηνο 2021)»,** που εκδόθηκε από το Ελληνικό Κέντρο Εκπαίδευσης και Ανάπτυξης Σκύλων Οδηγών και Κινητικότητας Τυφλών και Σκύλων Βοηθών για Άτομα με Αναπηρίες – «ΣΚΥΛΟΙ ΟΔΗΓΟΙ ΕΛΛΑΔΟΣ» (ΚΣΟΕ). 2) Συγγραφή του Κεφαλαίου «Διαστάσεις της πανδημίας Covid-19 σε Άτομα με Προβλήματα Όρασης στην Ελλάδα (ΑμΠΟ)»

που δημοσιεύτηκε στο Βιβλίο – Συλλογικός τόμος: «Διεπιστημονική προσέγγιση των επιπτώσεων της πανδημίας Covid-19» (εκδόσεις Ηδυέπεια, 2021) (Πανεπιστήμιο Αιγαίου).

Η Ελληνική Στατιστική Αρχή στο πλαίσιο συνεργασίας με τη EUROSTAT διενεργεί κάθε πέντε έτη δειγματοληπτική έρευνα όπου συγκεντρώνονται αναλυτικές πληροφορίες για θέματα που αφορούν στην κατάσταση υγείας του πληθυσμού ηλικίας 15 ετών και άνω, τη χρήση υπηρεσιών υγείας, τους παράγοντες που επηρεάζουν –θετικά ή αρνητικά– την κατάσταση της υγείας, όπως είναι η φυσική άσκηση, η κατανάλωση φρούτων και λαχανικών, το κάπνισμα, η κατανάλωση αλκοόλ, καθώς και η λήψη και παροχή κοινωνικής στήριξης και βοήθειας. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε για πρώτη φορά στην Ελλάδα το 2009 και είναι πλήρως εναρμονισμένη με τις αντίστοιχες έρευνες των λοιπών κρατών μελών της ΕΕ. **Η έρευνα του 2019 διενεργήθηκε σε τελικό δείγμα 8.125 ιδιωτικών νοικοκυριών και σε ισάριθμα μέλη αυτών, σε ολόκληρη την Ελλάδα, με πρώτη δημοσιοποίηση των δεδομένων το 2020**. Η επόμενη έρευνα υγείας διενεργήθηκε το έτος 2025, με παρουσίαση των πρώτων επιστημονικών δεδομένων το φθινόπωρο του 2026.

Στο πλαίσιο συμμετοχής του Προέδρου της Π.Ε.Α. κ. Στρατή Χατζηχαραλάμπους, ως Εκπροσώπου του Υπουργείου Υγείας στην Ομάδα Εργασίας που διαμόρφωσε το τελικό ερωτηματολόγιο για τη διενέργεια της σχετική έρευνας για την υγεία του ελληνικού πληθυσμού (για το 2019 και για το 2025) και αξιοποιώντας τη δυνατότητα που παρείχε η EUROSTAT να τροποποιηθούν, συμπληρωθούν ή να προστεθούν νέα ερωτήματα με βάση τις ανάγκες κάθε χώρας (χωρίς όμως να επηρεάζονται οι ερωτήσεις που διαμορφώνουν ευρωπαϊκούς δείκτες), επετεύχθην η προσθήκη σχετικής υπο-ερώτησης στην Ενότητα για τις «Χρόνιες Παθήσεις» και για τις «Αισθητηριακές Αναπηρίες», που αναφέρεται στο αν ο ερωτώμενος έχει πιστοποιημένη τυφλότητα με αναπηρία 80% και άνω.

Προκειμένου η Π.Ε.Α. να μελετήσει το προφίλ υγείας των Ατόμων με Αναπηρία Όρασης στην Ελλάδα, που συμμετείχαν στην Έρευνα Υγείας του 2019 – 2020, απέστειλε σχετικό αίτημα στην ΕΛΣΤΑΤ, προκειμένου να της παραχωρηθούν προς επεξεργασία τα σχετικά αρχεία των ερωτηματολογίων που απαντήθηκαν από τα εν λόγω άτομα και συνάφθηκε για τον σκοπό αυτό σχετική Σύμβαση για την πρόσβαση σε εμπιστευτικά δεδομένα για ερευνητικούς σκοπούς (όπως εγκρίθηκε από την 25η Επιτροπή Στατιστικού Απορρήτου της ΕΛΣΤΑΤ με τη Σύμβαση υπ’ αριθμ. 1185 και την παραχώρηση των αρχείων με δεδομένα στις 28-08-2025).

Για το 2019 αντλήθηκαν κι επεξεργάστηκαν δεδομένα από δεκαέξι (16) άτομα με Αναπηρία Όρασης (80% και άνω έως τυφλότητα), τα οποία αντιστοιχούν: 1 ΑμΑΟ σε 508 άτομα του συνολικού δείγματος της έρευνας (8125 άτομα), όπου αντίστοιχα στον γενικό πληθυσμό της Ελλάδος η αναλογία είναι 1 ΑμΑΟ προς 625 άτομα, δεδομένου ότι ήταν 16.000 τα ΑμΑΟ στον γενικό πληθυσμό που για το 2020 ήταν καταγεγραμμένοι/ες κι ελάμβαναν επίδομα τυφλότητας από τον ΟΠΕΚΑ (η αναλογία των ΑμΑΟ στο δείγμα της έρευνας ήταν αντιπροσωπευτικότερη του γενικού πληθυσμού).

Η εν λόγω μελέτη θα παρουσιαστεί σε τρία μέρη με προοπτική να έχει ολοκληρωθεί την άνοιξη του 2027. Αντίστοιχα η Π.Ε.Α. με τη δημοσίευση από την ΕΛΣΤΑΤ των πρώτων αποτελεσμάτων από την Έρευνα Υγείας που πραγματοποιήθηκε το 2025, θα αιτηθεί εκ νέου για την παραχώρηση των ανάλογων αρχείων με δεδομένα που απαντήθηκαν από ΑμΑΟ, προκειμένου να συμπληρωθεί η μελέτη και με συγκριτικά στοιχεία αναδεικνύοντας τις σχετικές –πιθανόν μεταβολές-.

Προσδοκία της Π.Ε.Α. είναι η μελέτη αυτή να αποτελέσει οδηγό και για άλλες κατηγορίες αναπηρίας, ώστε οι αντίστοιχοι Σύλλογοι και οι Οργανώσεις του Αναπηρικού Κινήματος, σε συνεργασία με Ακαδημαϊκούς Φορείς ή Ειδικούς Επιστήμονες, να προβούν στη διαμόρφωση των ανάλογων προφίλ – χαρακτηριστικών υγείας.

Β. Σκοπός και στόχοι της μελέτης

Η διερεύνηση του προφίλ υγείας και χρήσης υπηρεσιών υγείας των Ατόμων με Αναπηρία Όρασης (ΑμΑΟ), αξιοποιώντας δεδομένα από την έρευνα υγείας της ΕΛΣΤΑΤ έτους αναφοράς 2019, προκειμένου να μελετηθούν επιμέρους πεδία και χαρακτηριστικά του εν λόγω πληθυσμού, όπως η νοσηρότητα, η αναπηρία – λειτουργικότητα, η χρήση πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας περίθαλψης, οι δαπάνες υγείας, η χρήση φαρμάκων, η ψυχική υγεία, η διατροφή, η χρήση αλκοόλ/ καπνού κλπ..

Σκοπός είναι, μέσω ανάλυσης των δεδομένων ως προς διάφορα πεδία, να καταγραφούν οι συμπεριφορές, οι συνήθειες και οι ανάγκες και να επιτευχθεί η συμβολή για την βελτίωση των υπηρεσιών υγείας στα Άτομα με Αναπηρία Όρασης (ΑμΑΟ).

Στόχοι της εν λόγω μελέτης είναι:

α) Η ανάλυση στοιχείων και δεδομένων για τα Άτομα με Αναπηρία Όρασης (ΑμΑΟ), που προκύπτουν από τη συμπλήρωση ερωτηματολογίων στο πλαίσιο της έρευνας για την υγεία του ελληνικού πληθυσμού (2019 – 2020), ώστε να προσδιοριστούν ιδιαίτεροι παράμετροι και διαστάσεις για τον πληθυσμό αυτό.

β) Η διεξαγωγή συμπερασμάτων που θα διευκολύνουν στην κατανόηση των επιμέρους προβλημάτων υγείας των ΑμΑΟ και της επίδρασης αυτών σε διάφορες διαστάσεις της καθημερινής τους ζωής.

γ) Η ανίχνευση και κατανόηση συμπεριφορών και στάσεων που σχετίζονται με διάφορες διαστάσεις της υγείας των ΑμΑΟ αλλά και της ευρύτερης χρήσης των σχετικών υπηρεσιών.

δ) Η συμβολή στη διαχείριση των διαφόρων καταστάσεων και προβλημάτων που διαπιστώνονται στο επίπεδο της υγείας και χρήσης υπηρεσιών από τα ΑμΑΟ και ανάπτυξη κατάλληλων παρεμβάσεων ενημέρωσης κι ευαισθητοποίησης.

ε) Η οργάνωση παρεμβάσεων και δράσεων που σχετίζονται με την πρόληψη, την πρώιμη διάγνωση και την έγκαιρη παρέμβαση σε επίπεδο υγείας για την αντιμετώπιση των όποιων προβλημάτων που έχουν τα ΑμΑΟ.

στ) Η ανάπτυξη παρεμβάσεων που σχετίζεται με την Εγγραμματοσύνη Υγείας στα ΑμΑΟ, είτε μέσω δράσεων αγωγής υγείας που συμβάλουν στην αλλαγή στάσεων και συμπεριφορών, είτε με την κατάλληλη ενημέρωση για την αξιόπιστη και αποτελεσματική χρήση των υπηρεσιών υγείας.

ζ) Η οργάνωση παρεμβάσεων που ενισχύουν την απόκτηση δεξιοτήτων για την αυτόνομη διαχείριση, από τα ΑμΑΟ, θεμάτων που σχετίζονται με την υγεία τους.

η) Η ενίσχυση της αυτοφροντίδας και αυτοβοήθειας των ΑμΑΟ σε θέματα προαγωγής και προστασία της υγείας και λειτουργικότητας.

Γ. Αναλυτική παρουσίαση και σχολιασμός δεδομένων

Γ.1 Παρουσίαση Δημογραφικών Στοιχείων των ΑμΑΟ

Στην παρούσα Ενότητα αναλύονται τα κοινωνικά και δημογραφικά χαρακτηριστικά των δεκαέξι (16) Ατόμων με Αναπηρία Όρασης (ΑμΑΟ) που συμμετείχαν στην Έρευνα Υγείας της ΕΛΣΤΑΤ, όπως το φύλο, η ηλικία, η οικογενειακή κατάσταση, το εκπαιδευτικό επίπεδο, και η απασχόληση.

Γ.1.Α. Παρουσίαση δεδομένων ως προς το φύλο των ΑμΑΟ

Στον Πίνακα Δ1 που ακολουθεί καταγράφεται η σύνθεση του δείγματος των δεκαέξι (16) ατόμων με αναπηρία όρασης ως προς το φύλο.

Πίνακας Δ1. Κατανομή των ΑμΑΟ ως προς το φύλο		
Φύλο	Άρρεν	Θήλυ
Πλήθος	4	12
Ποσοστό	25%	75%
Σύνολο	16	100%

Οι άνδρες είναι τέσσερα (4) άτομα με ποσοστό 25% (αναλογία 1/4), ενώ οι γυναίκες είναι δώδεκα (12) άτομα με ποσοστό 75% (αναλογία 3/4), γεγονός που δηλώνει αλλά και επιβεβαιώνει ότι το μεγαλύτερο ποσοστό ατόμων με αναπηρία όρασης είναι γυναίκες. Αυτό προκύπτει και από τα στοιχεία της σχετικής Έκθεσης/ Αναφοράς με θέμα **«Παρουσίαση δεδομένων για άτομα με προβλήματα όρασης (ΑμΠΟ), δικαιούχων οικονομικής ενίσχυσης όρασης από τον ΟΠΕΚΑ (αναπηρία >80%) ως προς την γεωγραφική κατανομή, το φύλο και την ηλικία (α' τρίμηνο 2021)»,** που εκδόθηκε από το Ελληνικό Κέντρο Εκπαίδευσης και Ανάπτυξης Σκύλων Οδηγών και Κινητικότητας Τυφλών και Σκύλων Βοηθών για Άτομα με Αναπηρίες – «ΣΚΥΛΟΙ ΟΔΗΓΟΙ ΕΛΛΑΔΟΣ» (ΚΣΟΕ) και συντάχθηκε από τον Πρόεδρο της Επιστημονικής Επιτροπής του εν λόγω φορέα και Προέδρου της Π.Ε.Α. κ.

Ευστράτιου Χατζηχαραλάμπους, όπου για το έτος 2021, σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΠΕΚΑ, για τους δικαιούχους ΑμΑΟ προνοιακών επιδομάτων ως προς το φύλο διαπιστώθηκε ότι:
«την μεγαλύτερη αναλογία στον πληθυσμό των ΑμΑΟ σε όλη την χώρα έχουν οι γυναίκες με ποσοστό 51,3% (8.355 άτομα), ενώ οι άνδρες αναλογούν στο 48,7% (7.954 άτομα)».

Γ.1.Β. Παρουσίαση δεδομένων ως προς την ηλικία των ΑμΑΟ

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζεται η σύνθεση των ηλικιών των δεκαέξι (16) ατόμων με αναπηρία όρασης του δείγματος, τα οποία και παρατίθενται στον Πίνακα Δ2.

Πίνακας Δ2. Κατανομή των ΑμΑΟ ως προς την ηλικία					
Ηλικία	50-59	60-69	70-79	>80	Σύνολο
Πλήθος	2	1	3	10	16
Ποσοστό	12.50%	6.25%	18.75%	62.50%	100%

Η μεγαλύτερη αναλογία των ΑμΑΟ, με ποσοστό 62.50% είναι ηλικίας 80 ετών και άνω (10 άτομα) και ακολουθούν οι ηλικίες των 70-79 ετών με τρία (3) άτομα (18.75%), των 50-59 ετών με δύο (2) άτομα (12.50%) και τέλος των 60-69 ετών με ένα (1) άτομο (6.25%). Τα δεδομένα αυτά αντιστοιχούν και με τα ευρήματα της Έκθεσης/ Αναφοράς με θέμα **«Παρουσίαση δεδομένων για άτομα με προβλήματα όρασης (ΑμΠΟ), δικαιούχων οικονομικής ενίσχυσης όρασης από τον ΟΠΕΚΑ (αναπηρία >80%) ως προς την γεωγραφική κατανομή, το φύλο και την ηλικία (α' τρίμηνο 2021)»,** (βλ. Ενότητα Γ.1.Α. ανωτέρω), όπου για το έτος 2021, σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΠΕΚΑ, για τους δικαιούχους ΑμΑΟ προνοιακών επιδομάτων ως προς την ηλικία διαπιστώθηκε ότι: *«στο σύνολο της Ελλάδος την μεγαλύτερη αναλογία έχουν οι γυναίκες με 51,3%, όμως σημαντική διαφοροποίηση παρατηρείται στις ηλικίες έως 24 ετών και από 25 έως 54 ετών, όπου την μεγαλύτερη αναλογία έχουν οι άνδρες, με ποσοστό 57,5% και 54% αντίστοιχα. Στην ηλικιακή κατηγορία 55 έως 84 ετών, όπου είναι και η πολυπληθέστερη ως προς το σύνολο των ΑμΑΟ, παρατηρείται ίση αναλογία ανδρών και γυναικών (50%), ενώ ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η ηλικιακή κατηγορία 85 ετών και άνω, όπου κυριαρχούν οι γυναίκες με ποσοστό 59% (6 στα 10 ΑμΑΟ)».*

Στον Πίνακα Σ1 παρουσιάζεται η κατανομή των ΑμΑΟ του δείγματος συνδυαστικά ως προς το φύλο και την ηλικία αυτών.

Πίνακας Σ1. Κατανομή των ΑμΑΟ ως προς το φύλο και την ηλικία								
Ηλικία	50-59		60-69		70-79		>80	
Φύλο	Α	Θ	Α	Θ	Α	Θ	Α	Θ
Πλήθος	1	1	0	1	2	1	1	9
Ποσοστό	6.25%	6.25%	0%	6.25%	12.50%	6.25%	6.25%	56.25%

Από τα ανωτέρω δεδομένα προκύπτει ότι στην ηλικία των ογδόντα και άνω, τη μεγαλύτερη συμμετοχή έχουν οι γυναίκες που είναι εννιά (9) (56.25% του συνόλου), ενώ άνδρες είναι μόνο ένας. Αμέσως ακολουθεί η ηλικία των 70-79 ετών, όπου συναντάμε δύο (2) άνδρες (12.50% του συνόλου) και μία (1) γυναίκα (6.25% του συνόλου). Στην ηλικιακή ομάδα 60-69 ετών συναντάμε μία (1) γυναίκα (6.25%), ενώ στις ηλικίες 50-59 ετών έχουμε από έναν άνδρα και μία γυναίκα.

Γ.1.Γ. Παρουσίαση δεδομένων ως προς την οικογενειακή κατάσταση των ΑμΑΟ

Στον Πίνακα Δ3 παρουσιάζεται η κατανομή των ΑμΑΟ του δείγματος ως προς την οικογενειακή τους κατάσταση.

Πίνακας Δ3. Κατανομή των ΑμΑΟ ως προς την οικογενειακή κατάσταση			
Οικογενειακή Κατάσταση	Έγγαμος/η	Χήρος/α	Σύνολο
Πλήθος	9	7	16
Ποσοστό	56.25%	43.75%	100%

Η μεγαλύτερη αναλογία των ΑμΑΟ είναι έγγαμοι/ες, εννέα (9) άτομα με ποσοστό 56.25%, ενώ ακολουθεί η κατηγορία των χήρων με συμμετοχή επτά (7) ατόμων και αναλογία 43.75%. Δεν συναντώνται άλλες κατηγορίες οικογενειακής κατάστασης, όπως άγαμοι/ες ή διαζευγμένοι/ες, δεδομένου ότι οι ηλικίες του δείγματος αντιστοιχούν στην τρίτη και τέταρτη ηλικία, όπου οι περισσότεροι/ες εκ των πραγμάτων θα είναι είτε έγγαμοι/ες είτε κυρίως χήρες γυναίκες.

Στον Πίνακα Σ2 παρουσιάζεται η κατανομή των ΑμΑΟ του δείγματος προς το φύλο, την ηλικία και την οικογενειακή κατάσταση.

Πίνακας Σ2. Κατανομή των ΑμΑΟ ως προς το φύλο, την ηλικία και την οικογενειακή κατάσταση								
Ηλικία	50-59		60-69		70-79		>80	
Φύλο	Α	Θ	Α	Θ	Α	Θ	Α	Θ
Έγγαμος/η	1	1	0	0	2	1	1	3
Χήρος/α	0	0	0	1	0	0	0	6

Συγκεκριμένα από τα στοιχεία του Πίνακα Σ2 προκύπτει ότι τη μεγαλύτερη αναλογία έχουν οι χήρες γυναίκες άνω των 80 ετών που είναι έξι (6) με ποσοστό 37.50%, ενώ οι υπόλοιπες τρεις (3), του ίδιου φύλου και ηλικίας είναι έγγαμες με ποσοστό 18.75%. Στην ηλικία 70-79 ετών καταγράφονται μόνο τρία (3) άτομα έγγαμοι/ες, όπως και αντίστοιχα στην ηλικία των 50-59 ετών, δύο (2) άτομα. Στην ηλικία 60-69 ετών συναντάται μία γυναίκα χήρα.
Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι οι χήρες είναι κυρίως γυναίκες υπερήλικες, οι οποίες και συναντούν αρκετές δυσκολίες στην καθημερινότητά τους και στην αυτόνομη διαβίωση.

Γ.1.Δ. Παρουσίαση δεδομένων ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης των ΑμΑΟ

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζεται η κατανομή των δεκαέξι (16) ΑμΑΟ του δείγματος ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης που έχουν.

Πίνακας Δ4. Κατανομή των ΑμΑΟ ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης						
Επίπεδο Εκπαίδευσης	Καθόλου φοίτηση	Κάποιες τάξεις Δημοτικού	Δημοτικό Σχολείο	Τεχνική Εκπαίδευση	Λύκειο	Σύνολο
Πλήθος	3	3	8	1	1	16
Ποσοστό	18.75%	18.75%	50%	6.25%	6.25%	100%

Από τα στοιχεία του ανωτέρω Πίνακα Δ4, προκύπτει ότι στην πλειοψηφία τους, δηλαδή το 87.50% έχουν εκπαιδευτικό επίπεδο έως και την φοίτηση στο Δημοτικό Σχολείο (14 άτομα), ενώ

μόνον δύο (2) άτομα έχουν ολοκληρώσει τεχνική και δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ένα και ένα άτομο αντίστοιχα).

Συγκεκριμένα, οκτώ (8) ΑμΑΟ έχουν ολοκληρώσει την φοίτηση στο Δημοτικό (50%), τρία (3) άτομα έχουν παρακολουθήσει κάποιες τάξεις του Δημοτικού (18.75%), ενώ άλλα τρία (3) άτομα (18.75%) δεν έχουν πάει καθόλου σχολείο. Τα εν λόγω στοιχεία δηλώνουν το ιδιαίτερα χαμηλό μορφωτικό επίπεδο του δείγματος που σε γενικές γραμμές αντιστοιχεί και στον γενικό πληθυσμό (έως και απόφοιτοι υποχρεωτικής εκπαίδευσης) εφόσον το μεγαλύτερο μέρος των ΑμΑΟ είναι τρίτης και τέταρτης ηλικίας.

Στον Πίνακα Σ3 παρουσιάζεται η συσχέτιση του φύλου και της ηλικίας των ΑμΑΟ του δείγματος με το εκπαιδευτικό επίπεδο αυτών.

Πίνακας Σ3. Κατανομή των ΑμΑΟ ως προς το φύλο, την ηλικία και το επίπεδο εκπαίδευσης								
Ηλικία	50-59		60-69		70-79		>80	
Φύλο	Α	Θ	Α	Θ	Α	Θ	Α	Θ
Καθόλου φοίτηση	0	0	0	0	0	0	0	3
Κάποιες τάξεις Δημοτικού	0	0	0	0	0	1	1	1
Δημοτικό Σχολείο	1	1	0	0	1	0	0	5
Τεχνική Εκπαίδευση	0	0	0	0	1	0	0	0
Λύκειο	0	0	0	1	0	0	0	0

Από τον ανωτέρω Πίνακα Σ3 διαπιστώνεται ότι τρεις (3) γυναίκες άνω των 80 ετών δεν παρακολούθησαν καμία εκπαιδευτική διαδικασία. Επίσης τρία (3) ΑμΑΟ παρακολούθησαν κάποιες τάξεις Δημοτικού, εκ των οποίων οι δύο (2) είναι γυναίκες μεγάλης ηλικίας άνω των 70 ετών και ένας (1) άνδρας άνω των 80 ετών. Η πλειοψηφία των ΑμΑΟ του δείγματος (8 άτομα) ολοκλήρωσαν το Δημοτικό σχολείο, εκ των οποίων οι έξι (6) είναι άνω των 70 ετών με μεγαλύτερη αναλογία στην ηλικία άνω των 80 ετών όπου ήταν πέντε (5), ενώ ένας άνδρας και μία γυναίκα είναι ηλικίας 50-59 ετών.

Από τα ανωτέρω δεδομένα προκύπτει ότι από τα δεκατέσσερα (14) ΑμΑΟ που παρακολούθησαν έως και όλο το Δημοτικό σχολείο, οι έντεκα (11) ήταν γυναίκες, δηλαδή το 68.75% του δείγματος (7 στα 10 ΑμΑΟ), ενώ οι άνδρες ήταν τρεις (3) δηλαδή το 18.75% του

δείγματος (2 στα 10 ΑμΑΟ). Αντίστοιχα από την κατηγορία αυτή τα δέκα (10) ΑμΑΟ ήταν υπερήλικες άνω των 80 ετών (62.50%), και αντίστοιχα από δύο (2) άτομα ήταν άτομα ηλικίας 70-79 και 50-59 ετών. Από τα εν λόγω στοιχεία προκύπτει ότι κυρίως γυναίκες που γεννήθηκαν μεταξύ του 1935-1945 δεν είχαν την ευκαιρία συμμετοχής στην εκπαίδευση, τόσο λόγω των δύσκολων περιόδων του πολέμου και της ένδειας, εφόσον πιθανόν κατοικούσαν και σε αγροτικές περιοχές, χωρίς να έχουμε δεδομένα εάν αντιμετώπιζαν προβλήματα όρασης κατά την παιδική τους ηλικία, ώστε αυτό να αποτελεί και λόγο αποκλεισμού τους από την εκπαιδευτική διαδικασία.

Επίσης, τα δύο (2) άτομα που ολοκλήρωσαν φοίτηση στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ήταν ένας (1) άνδρας ηλικίας 70-79 ετών που παρακολούθησε τεχνική εκπαίδευση, ενώ μία (1) γυναίκα ηλικίας 60-69 ετών που ολοκλήρωσε το παλαιό εξατάξιο γυμνάσιο.

Γ.1.Ε. Παρουσίαση δεδομένων ως προς την απασχόληση των ΑμΑΟ

Στους Πίνακές Δ5 και Σ4 παρουσιάζονται δεδομένα που σχετίζονται με την κατάσταση απασχόλησης των ΑμΑΟ του δείγματος σε συσχέτιση επίσης με το φύλο και την ηλικία.

Πίνακας Δ5. Κατανομή των ΑμΑΟ ως προς την απασχόληση			
Απασχόληση	Συνταξιούχοι/ες	Οικιακά	Σύνολο
Πλήθος	15	1	16
Ποσοστό	93.75%	6.25%	100%

Από τους δεκαέξι (16) ΑμΑΟ, οι δεκαπέντε (15) είναι συνταξιούχοι/ες (93.75%), ενώ ένα άτομο (6.25%) ασχολείται με τα οικιακά.

Πίνακας Σ4. Κατανομή των ΑμΑΟ ως προς το φύλο, την ηλικία και την απασχόληση								
Ηλικία	50-59		60-69		70-79		>80	
Φύλο	Α	Θ	Α	Θ	Α	Θ	Α	Θ
Συνταξιούχοι/ες	1	1	0	1	2	1	1	8
Οικιακά	0	0	0	0	0	0	0	1

Από τον Πίνακα Σ4 προκύπτει ότι εννέα (9) συνταξιούχοι/ες είναι άνω των 80 ετών (56.25%), στην πλειοψηφία τους γυναίκες (8 άτομα), ενώ ένας είναι άνδρας. Ακολουθεί η ηλικία των 70-79 ετών όπου μία γυναίκα (1) και δύο (2) άνδρες είναι συνταξιούχοι/ες, ενώ άλλοι τρεις (3) συνταξιούχοι είναι μεταξύ 50-69 ετών (εκ των οποίων οι δύο είναι γυναίκες και ένας άνδρας). Η μία κυρία που ασχολείται με τα οικιακά είναι άνω των 80 ετών.

Συμπερασματικά προκύπτει ότι έντεκα (11) γυναίκες ΑμΑΟ είναι συνταξιούχες (68.75%), κατά κύριο λόγο υπερήλικες, εκ των οποίων οι επτά (7) είναι χήρες (43.75%), γεγονός που δηλώνει ότι πιθανόν λόγω της αναπηρίας τους έχουν λάβει σύνταξη χηρείας από τον σύζυγο, καθώς και ότι αυτές εκπροσωπούν και τα άτομα με το ιδιαίτερα χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο. Επίσης τέσσερις (4) άνδρες είναι συνταξιούχοι, κατά κύριο λόγο από 70 ετών και άνω.

Γ.2 Παρουσίαση δεδομένων ως προς τη Γενική Κατάσταση Υγείας και Στοματικής Υγείας των ΑμΑΟ

Στην εν λόγω ενότητα παρουσιάζεται η γενική κατάσταση υγείας των ΑμΑΟ του δείγματος σύμφωνα με τα δεδομένα που προκύπτουν από μία σειρά υποκειμενικών ερωτήσεων, όπου το ίδιο το άτομο εκτιμά την κατάσταση υγείας του. Συγκεκριμένα:
α) Στην ερώτηση όπου τα ΑμΑΟ καλούνται να απαντήσουν για την κατάσταση της υγείας τους κατά την ημέρα της συνέντευξης (τέλος του έτους 2019), τα δεδομένα κατηγοριοποιούνται στον Πίνακα Ι.1 που ακολουθεί.

Πίνακας Ι.1. Κατανομή των ΑμΑΟ ως προς τη γενική κατάσταση υγείας

Γενική Κατάσταση Υγείας	Πολύ Καλή	Καλή	Μέτρια	Κακή	Πολύ Κακή	Σύνολο
Πλήθος	0	1	5	5	5	16
Ποσοστό	0%	6.25%	31.25%	31.25%	31.25%	100%

Ο συντριπτικός αριθμός των ΑμΑΟ χαρακτηρίζει την υγεία του από μέτρια έως πολύ κακή (15 άτομα), ενώ ένα άτομο την προσδιορίζει ως καλή.

Πέντε (5) άτομα αναφέρουν ότι η υγεία τους είναι μέτρια (31.25%) και αντίστοιχα από πέντε (5) άτομα αναφέρουν ότι η υγεία τους είναι κακή και πολύ κακή (62.50%). Η κατάσταση αυτή δηλώνει ότι ανεξάρτητα από την αντικειμενική κατάσταση της υγείας των ΑμΑΟ του δείγματος και την επιβάρυνση της νοσηρότητάς τους από διάφορες χρόνιες παθήσεις -πέραν της ιδιαίτερα σοβαρής χαμηλής όρασης ή και τυφλότητας που έχουν- οι ίδιοι/ες αντιλαμβάνονται την υγεία τους «με αρνητικό πρόσημο», γεγονός που δηλώνει την επιβαρυμένη ψυχική τους διάθεση, την επιβαρυμένη καθημερινότητά τους και τον περιορισμό της αυτονομίας τους.

β) Ως προς την ερώτηση του αν αντιμετωπίζουν κάποιο χρόνιο πρόβλημα υγείας ή χρόνια πάθηση, όλα τα ΑμΑΟ του δείγματος δηλώνουν ότι πράγματι έχουν κάποιο χρόνιο πρόβλημα υγείας (100%).

γ) Ως προς την ερώτηση του αν έχουν περιοριστεί, λόγω του δικού τους προβλήματος υγείας, σε κάποιες συνήθειες για τον γενικό πληθυσμό δραστηριότητες ή αν έχουν δυσκολευτεί σε αυτές,

όλα τα ΑμΑΟ του δείγματος αναφέρουν ότι δυσκολεύονται πάρα πολύ, σε μέγιστο βαθμό, βάσει των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν, συνεπώς και λόγω της κατάστασης της όρασής τους (100%).

δ) Ως προς την ερώτηση του αν ο προαναφερόμενος περιορισμός έχει διαρκέσει για περισσότερους από 6 μήνες (κατά την περίοδο της συνέντευξης), όλα τα ΑμΑΟ του δείγματος αναφέρουν ότι πράγματι συμβαίνει το γεγονός αυτό για μεγάλο χρονικό διάστημα, λόγω της μονιμότητας και χρονιότητας των προβλημάτων που εγκαθιδρύονται εξ αιτίας των χρόνιων παθήσεων και της τυφλότητας.

Στον Πίνακα Ι.2 παρουσιάζονται τα δεδομένα που σχετίζονται με την γενική κατάσταση της στοματικής υγείας των ΑμΑΟ του δείγματος (δοντιών και ούλων).

Πίνακας Ι.2. Κατανομή των ΑμΑΟ ως προς τη γενική κατάσταση στοματικής υγείας					
Κατάσταση Στοματικής Υγείας	Πολύ Καλή	Καλή	Μέτρια	Κακή	Πολύ Κακή
Πλήθος	1	4	7	4	0
Ποσοστό	6.25%	25%	43.75%	25%	0%

Στην πλειοψηφία τους τα ΑμΑΟ, δηλαδή επτά (7) άτομα (43.75%) δηλώνουν ότι η γενική κατάσταση του στόματός τους, δηλαδή των δοντιών και των ούλων είναι μέτρια. Τέσσερα (4) άτομα (25%) εκτιμούν ότι έχουν καλή κατάσταση στοματικής υγείας, ενώ ένα άτομο πολύ καλή. Ένα άλλο ποσοστό του 25%, τεσσάρων ατόμων, αναφέρει ότι έχει κακή κατάσταση στοματικής υγείας.

Γενικά διαπιστώνεται ότι δώδεκα (12) ΑμΑΟ (75%) αναφέρουν ότι η γενική κατάσταση της στοματικής υγείας των δοντιών και των ούλων είναι από μέτρια έως και πολύ καλή.

Γ.3 Παρουσίαση δεδομένων για τις Χρόνιες Παθήσεις – Συνοσυρότητα των ΑμΑΟ, καθώς και για δυσκολίες που αντιμετωπίζουν ως προς διάφορες λειτουργίες.

Γ.3.Α. Παρουσίαση δεδομένων ως προς τα Χρόνια Νοσήματα – Παθήσεις των ΑμΑΟ

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται τα δεδομένα που προκύπτουν από τις απαντήσεις των δεκαέξι (16) ΑμΑΟ του δείγματος ως προς τα χρόνια νοσήματα – παθήσεις που πάσχουν κατά τους τελευταίους 12 μήνες (ως προς την περίοδο διενέργειας των συνεντεύξεων της έρευνας, το φθινόπωρο του 2019), καθώς και η κατανομή τους ως προς τη συχνότητα αυτών, το φύλο και την ηλικία, τα οποία και παρατίθενται στους Πίνακες που ακολουθούν.

Πίνακας ΙΙ.1.Α. Κατανομή των ΑμΑΟ ως προς τα Χρόνια Νοσήματα – Παθήσεις που πάσχουν

Α/Α	Χρόνια Νοσήματα – Παθήσεις	Πλήθος	Ποσοστό
1	Άσθμα	1	6.25%
2	Χρόνια αποφρακτική πνευμονοπάθεια, χρόνια βρογχίτιδα κλπ.	0	0%
3	Έμφραγμα μυοκαρδίου ή χρόνιες επιπτώσεις	1	6.25%
4	Στεφανιαία νόσος/στηθάγχη	1	6.25%
5	Βαλβιδοπάθεια	0	0%
6	Υπέρταση	9	56.25%
7	Αγγειακό εγκεφαλικό επεισόδιο ή χρόνιες συνέπειες αυτού	2	12.50%
8	Εκφυλιστικές αρθροπάθειες	3	18.75%
9	Πάθηση στη μέση ή άλλα χρόνια προβλήματα μέσης	3	18.75%
10	Πάθηση του αυχένα ή άλλα χρόνια προβλήματα του αυχένα	1	6.25%
11	Σακχαρώδη διαβήτη (σάκχαρο) (Τύπου 1 και 2)	11	68.75%
12	Αλλεργίες	2	12.50%
13	Κίρρωση του ήπατος	0	0%
14	Ακράτεια ούρων, αδυναμία ελέγχου της κύστης	2	12.50%
15	Προβλήματα στα νεφρά	1	6.25%
16	Κατάθλιψη	1	6.25%
17	Αγχώδεις διαταραχές	1	6.25%
18	Ανοϊκή διαταραχή ή νόσο Alzheimer	0	0%

Πίνακας ΙΙ.1.Α. Κατανομή των ΑμΑΟ ως προς τα Χρόνια Νοσήματα – Παθήσεις που πάσχουν			
Α/Α	Χρόνια Νοσήματα – Παθήσεις	Πλήθος	Ποσοστό
19	Νεοπλασματικά νοσήματα	0	0%
20	Μεταδιδόμενα νοσήματα (φυματίωση, ηπατίτιδες, HIV κ.λπ.)	0	0%
21	Νοσήματα πεπτικού	1	6.25%
22	Παθήσεις θυρεοειδούς	0	0%
23	Υπερλιπιδαιμία - Χοληστερίνη	2	12.50%
24	Ιό των ανθρώπινων κονδυλωμάτων (HPV)	0	0%

Τα περισσότερα ΑμΑΟ, δεκατρία (13) άτομα (81.25%) (δηλαδή 4 στα 5 άτομα), πάσχουν από ένα έως τρία χρόνια νοσήματα – παθήσεις, ενώ δύο (2) άτομα (12.50%) πάσχουν από τέσσερις έως επτά σχετικές παθήσεις και ένα (1) άτομο δηλώνει ότι έχει περισσότερες από επτά. Συνεπώς στην πλειοψηφία τους τα ΑμΑΟ πέρα από το σοβαρό χρόνιο πρόβλημα όρασης – τυφλότητας που έχουν, εμφανίζουν συνοσηρότητα από μία έως τρεις επιπλέον παθήσεις, ενώ το 1/5 αυτών εμφανίζει σοβαρή έως και βαριά συνοσηρότητα.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τον Πίνακα ΙΙ.1.Α., οι κυριότερες σε συχνότητα χρόνιες παθήσεις που αντιμετωπίζουν τα ΑμΑΟ είναι:

- Σε οκτώ (8) από τις είκοσι τέσσερα (24) χρόνιες παθήσεις – νοσήματα του Πίνακα (1/3), δεν δηλώνεται ότι πάσχουν από αυτές τα ΑμΑΟ (π.χ. βαλβιδοπάθειες, κίρρωση του ήπατος, ανοϊκές διαταραχές, νεοπλασματικά νοσήματα, λοιμώδη – μεταδοτικά νοσήματα, παθήσεις θυρεοειδούς κλπ.).
- Την μεγαλύτερη συχνότητα συνοσηρότητας των ΑμΑΟ έχει ο σακχαρώδης διαβήτης, από τον οποίο πάσχουν έντεκα (11) άτομα (68.75%), εκ των οποίων τα δέκα (10) άτομα έχουν Σ.Δ. τύπου ΙΙ, γεγονός που δηλώνει και τις επιπλοκές στην όρασή τους που έχουν οδηγήσει σε σοβαρή απώλεια ή έκπτωση αυτής (διαβητική αμφιβληστροειδοπάθεια).
- Εννέα (9) ΑμΑΟ (56.25%) πάσχουν από υπέρταση, όπου είναι η δεύτερη σε συχνότητα πάθηση που εμφανίζουν.
- Στην τρίτη θέση βρίσκονται με την ίδια συχνότητα οι εκφυλιστικές αρθροπάθειες και οι παθήσεις στη μέση από τις οποίες πάσχουν από τρία (3) ΑμΑΟ (δηλαδή το 18.75%).
- Σε τέσσερις χρόνιες παθήσεις αντιστοιχούν από δύο (2) ΑμΑΟ στην καθεμία με αναλογία 12.50% και είναι τα αγγειακά εγκεφαλικό επεισόδιο ή χρόνιες συνέπειες αυτών, οι αλλεργίες, η ακράτεια ούρων/ αδυναμία ελέγχου της κύστης και η υπερλιπιδαιμία – χοληστερίνη.

- Στο υπόλοιπο 1/3 των χρόνιων παθήσεων (8) από τις οποίες πάσχουν τα ΑμΑΟ εμφανίζεται ένα άτομο σε κάθε μία από αυτές (6.25%) και ενδεικτικά είναι τα εμφράγματα, τα προβλήματα στα νεφρά, η στηθάγχη, οι νόσοι του αυχένα, οι κατάθλιψη, οι αγχώδεις διαταραχές κλπ.

Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι τα Άτομα με Αναπηρία Όρασης (ΑμΑΟ) στη μεγαλύτερη συχνότητά τους πάσχουν από παθήσεις του κυκλοφορικού συστήματος – αγγείων, που σχετίζονται άμεσα με την καθιστική ζωή και την κακή διατροφή, γεγονός που συνδέεται με τη χαμηλή όραση – τυφλότητα που έχουν και κατ' επέκταση με τον καθημερινό τρόπο διαβίωσης και τις συνήθειές τους.

Στον Πίνακα Σ5 (ΙΙ.1.Β) παρουσιάζεται η συσχέτιση του φύλου και της ηλικίας των ΑμΑΟ του δείγματος με τα χρόνια νοσήματα – παθήσεις που πάσχουν.

Πίνακας Σ5 (ΙΙ.1.Β). Κατανομή των ΑμΑΟ ως προς το φύλο, την ηλικία και τα χρόνια νοσήματα – παθήσεις

Α/Α	Χρόνια Νοσήματα – Παθήσεις ανά Ηλικία & Φύλο	50-59		60-69		70-79		>80		Σύνολο
		Α	Θ	Α	Θ	Α	Θ	Α	Θ	
1	Άσθμα	0	0	0	1	0	0	0	0	1
2	Χρόνια αποφρακτική πνευμονοπάθεια, χρόνια βρογχίτιδα κλπ.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	Έμφραγμα μυοκαρδίου ή χρόνιες επιπτώσεις	0	0	0	0	0	0	0	1	1
4	Στεφανιαία νόσος/στηθάγχη	0	0	0	0	0	0	0	1	1
5	Βαλβιδοπάθεια	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6	Υπέρταση	0	1	0	1	1	1	0	5	9
7	Αγγειακό εγκεφαλικό επεισόδιο ή χρόνιες συνέπειες αυτού	0	0	0	0	0	1	0	1	2
8	Εκφυλιστικές αρθροπάθειες	0	0	0	0	0	0	0	3	3
9	Πάθηση στη μέση ή άλλα χρόνια προβλήματα μέσης	0	0	0	1	0	0	0	2	3
10	Πάθηση του αυχένα ή άλλα χρόνια προβλήματα του αυχένα	0	0	0	0	0	0	0	1	1

Πίνακας Σ5 (ΙΙ.1.Β). Κατανομή των ΑμΑΟ ως προς το φύλο, την ηλικία και τα χρόνια νοσήματα – παθήσεις										
Α/Α	Χρόνια Νοσήματα – Παθήσεις ανά Ηλικία & Φύλο	50-59		60-60		70-79		>80		Σύνολο
		Α	Θ	Α	Θ	Α	Θ	Α	Θ	
11	Σακχαρώδη διαβήτη (σάκχαρο) (Τύπου 1 και 2)	1	0	0	0	2	1	0	7	11
12	Αλλεργίες	0	0	0	0	1	0	0	1	2
13	Κίρρωση του ήπατος	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14	Ακράτεια ούρων, αδυναμία ελέγχου της κύστης	0	0	0	0	0	0	0	2	2
15	Προβλήματα στα νεφρά	0	1	0	0	0	0	0	0	1
16	Κατάθλιψη	0	0	0	0	0	0	0	1	1
17	Αγχώδεις διαταραχές	0	0	0	0	0	0	0	1	1
18	Ανοϊκή διαταραχή ή νόσο Alzheimer	0	0	0	0	0	0	0	0	0
19	Νεοπλασματικά νοσήματα	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20	Μεταδιδόμενα νοσήματα (φυματίωση, ηπατίτιδες, HIV κ.λπ.)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
21	Νοσήματα πεπτικού	0	0	0	0	0	0	0	1	1
22	Παθήσεις θυρεοειδούς	0	0	0	0	0	0	0	0	0
23	Υπερλιπιδαιμία - Χοληστερίνη	0	0	0	0	0	0	0	2	2
24	Ιό των ανθρώπινων κονδυλωμάτων (HPV)	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Από τα δεδομένα που καταγράφονται στον ανωτέρω Πίνακα, προκύπτουν τα ακόλουθα:

- Οι γυναίκες άνω των 80 ετών πάσχουν συχνότερα από σακχαρώδη διαβήτη (7 άτομα), υπέρταση (5 άτομα), από αρθροπάθειες και προβλήματα στη μέση (από 2-3 άτομα), καθώς και χοληστερίνη και προβλήματα στο ουροποιητικό (από 2 άτομα). Αντίστοιχα, η μία γυναίκα ΑμΑΟ ηλικίας 70-79 ετών πάσχει από σακχαρώδη διαβήτη, υπέρταση και εγκεφαλικό επεισόδιο, ενώ η γυναίκα ηλικίας 50-59 ετών πάσχει από υπέρταση και προβλήματα στα νεφρά.
- Οι τέσσερις (4) άνδρες ΑμΑΟ του δείγματος, ο ένας που είναι άνω των 80 ετών αναφέρει ότι δεν πάσχει από κάποιο χρόνιο νόσημα, οι δύο (2) άνδρες ηλικίας 70-79 ετών πάσχουν κατά κύριο λόγο από σακχαρώδη διαβήτη και υπέρταση, όπως αντίστοιχα και ο ένας άνδρας ηλικίας 50-59 ετών.

Συνεπώς τη μεγαλύτερη συνοσηρότητα παρουσιάζουν οι υπερήλικες γυναίκες, που πέρα από τα κυκλοφορικά – αγγειακά νοσήματα πάσχουν και από εκφυλιστικές ορθοπεδικές παθήσεις, καθώς και από προβλήματα του ουροποιητικού συστήματος.

Γ.3.Β. Παρουσίαση δεδομένων ως προς τις δυσκολίες στις αισθητηριακές, κινητικές, νοητικές και λοιπές λειτουργίες των ΑμΑΟ

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζεται ο βαθμός δυσκολίας που αναφέρουν τα Άτομα με Αναπηρία Όρασης (ΑμΑΟ) του δείγματος, σε επίπεδο αισθητηριακών, κινητικών και νοητικών λειτουργιών, καθώς και της μάσησης.

Τα δεκαέξι (16) ΑμΑΟ του δείγματος αναφέρουν ότι έχουν τυφλότητα με ποσοστό αναπηρίας >95%, άλλωστε από την απάντηση στη σχετική ερώτηση προέκυψε και ο αριθμός του δείγματος που αναλύεται στην παρούσα μελέτη. Επίσης δηλώνουν ότι όλοι έχουν σοβαρά προβλήματα στην λειτουργική τους όραση, ανεξαρτήτως αν θα χρησιμοποιούσαν κάποια βοηθήματα, ενώ ένα άτομο δηλώνει ότι κάνει χρήση γυαλιών κι ένα άτομο χρήση οπτικών βοηθημάτων.

Στον Πίνακα ΙΙ.2 παρουσιάζονται οι δυσκολίες που έχουν τα ΑμΑΟ ως προς τη λειτουργία της ακοής.

Πίνακας ΙΙ.2. Κατανομή των ΑμΑΟ ως προς τις δυσκολίες στην ακοή

Δυσκολίες ακοής σε κλειστό δωμάτιο με άλλα άτομα	Καμία Δυσκολία	Κάποια Δυσκολία	Μεγάλη Δυσκολία	Σύνολο
Με ησυχία	7 (43.75%)	6 (37.50%)	1 (6.25%)	14
Με θόρυβο	6 (37.50%)	6 (37.50%)	2 (12.50%)	14
Χρήση ακουστικών βαρηκοΐας	-	-	-	1

Από τα δεδομένα του πίνακα προκύπτει ότι ένα ΑμΑΟ κάνει χρήση ακουστικών βαρηκοΐας. Ως προς την ερώτηση, για το αν υπάρχει δυσκολία σε ένα δωμάτιο να ακούγεται τι λέγεται σε συνομιλία με άλλο άτομο, ανεξαρτήτως χρήσης βοηθημάτων ακοής, ανάλογα με το αν υπάρχει ησυχία ή θόρυβος σε αυτό, τα δεκατέσσερα (14) ΑμΑΟ που απάντησαν στην ερώτηση αναφέρουν:

- Όταν υπάρχει ησυχία στο δωμάτιο, ένα άτομο έχει μεγάλη δυσκολία, έξι (6) αναφέρουν κάποια δυσκολία (37.50%), ενώ επτά (7) άτομα (το 1/2 αυτών) αναφέρουν ότι δεν αντιμετωπίζουν καμία δυσκολία.
- Όταν υπάρχει θόρυβος στο δωμάτιο, δύο (2) άτομα έχουν μεγάλη δυσκολία, ενώ από έξι (6) ΑμΑΟ αναφέρουν ότι αντιμετωπίζουν κάποια και καμία δυσκολία αντίστοιχα (37.50%).

Συνεπώς, τα Άτομα με Αναπηρία Όρασης σε πολύ χαμηλό βαθμό (6%-12%) παρουσιάζουν μεγάλη δυσκολία στην ακοή τους ή και κάνουν χρήση βοηθημάτων ακοής, ενώ στην πλειοψηφία τους παρουσιάζουν κάποια ή καθόλου προβλήματα ακοής, παρά το γεγονός ότι τα ΑμΑΟ του δείγματος είναι κατά κύριο λόγο ηλικίας άνω των 80 ετών.

Στον Πίνακα ΙΙ.3 παρουσιάζονται οι δυσκολίες που έχουν τα δεκαέξι (16) ΑμΑΟ ως προς διάφορα επίπεδα κίνησης.

Πίνακας ΙΙ.3. Κατανομή των ΑμΑΟ ως προς τις δυσκολίες στην κίνηση

Δυσκολίες ως προς την κίνηση	Καμία Δυσκολία	Κάποια Δυσκολία	Μεγάλη Δυσκολία	Υπερβολική Δυσκολία/ Ανεπάρκεια
Δυσκολία βάδισης έως 500μ	3 (18.75%)	3 (18.75%)	6 (37.50%)	4 (25%)
Δυσκολία ανόδου-καθόδου σκάλας	3 (18.75%)	1 (6.25%)	6 (37.50%)	6 (37.50%)
Δυσκολία άνω άκρων (κράτημα, στήριξη)	5 (31.25%)	2 (12.50%)	6 (37.50%)	3 (18.75%)

- Ως προς την ερώτηση για το αν υπάρχει δυσκολία βάδισης μέχρι 500 μέτρα, ευθεία σε επίπεδο έδαφος, τέσσερα (4) ΑμΑΟ αναφέρουν υπερβολική δυσκολία έως ανεπάρκεια στη λειτουργία αυτή (25%), έξι (6) άτομα αντιμετωπίζουν μεγάλη δυσκολία (37.50%), και από τρία (3) άτομα παρουσιάζουν κάποια ή καμία δυσκολία αντίστοιχα (από 18.75%).
- Ως προς την ερώτηση για το αν υπάρχει δυσκολία να ανέβουν/κατέβουν σκαλιά ενός ορόφου (12 σκαλιά), έξι (6) ΑμΑΟ αναφέρουν υπερβολική δυσκολία έως ανεπάρκεια στη λειτουργία αυτή (37.50%), έξι (6) άτομα αντιμετωπίζουν μεγάλη δυσκολία (37.50%), ένα (1) άτομο παρουσιάζει κάποια δυσκολία (6.25%), ενώ τρία (3) άτομα δεν παρουσιάζουν κάποια δυσκολία (18.75%).
- Ως προς την ερώτηση για το αν υπάρχει δυσκολία στήριξης ή τέλεσης άλλων καθημερινών δραστηριοτήτων λόγω προβλημάτων στα άνω άκρα, τρία (3) ΑμΑΟ αναφέρουν υπερβολική δυσκολία έως ανεπάρκεια στη λειτουργία αυτή (18.75%), έξι (6) άτομα

αντιμετωπίζουν μεγάλη δυσκολία (37.50%), δύο (2) άτομα παρουσιάζουν κάποια δυσκολία (12.50%), ενώ πέντε (5) άτομα δεν παρουσιάζουν κάποια δυσκολία (31.25%).

Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι περίπου τα 2/3 των ΑμΑΟ του δείγματος, δηλαδή το 55%-75% αντιμετωπίζουν μεγάλη έως υπερβολική δυσκολία και ανεπάρκεια για την εκτέλεση ενεργειών που σχετίζονται με την κινητική λειτουργία (βάδιση, στήριξη, χρήση σκάλας), ενώ μόνο το 1/3 αυτών παρουσιάζει κάποια ή καθόλου δυσκολία. Το γεγονός αυτό συνδέεται τόσο με την ηλικία (αυξημένο ποσοστό υπερηλίκων ΑμΑΟ), όσο και ότι έχουν σοβαρή απώλεια όρασης έως και τυφλότητα, κατάσταση που ιδίως όταν προκαλείται σε μεγάλες ηλικίες λόγω σοβαρών χρόνιων παθήσεων, προκαλεί πράγματι μεγάλες δυσχέρειες σε επίπεδο κίνησης με έντονο αίσθημα φόβου και αγωνίας για ατυχήματα, καθώς και έκπτωση δεξιοτήτων.

Στον Πίνακα ΙΙ.4 παρουσιάζονται οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα ΑμΑΟ ως προς τις νοητικές λειτουργίες της μνήμης και της συγκέντρωσης.

Πίνακας ΙΙ.4. Κατανομή των ΑμΑΟ ως προς τις δυσκολίες στις νοητικές λειτουργίες (μνήμη, συγκέντρωση)

Δυσκολίες ως προς τις νοητικές λειτουργίες	Καμία Δυσκολία	Κάποια Δυσκολία	Μεγάλη Δυσκολία	Υπερβολική Δυσκολία/ Ανεπάρκεια	Σύνολο
Δυσκολία μνήμης	9 (56.25%)	5 (31.25%)	2 (12.50%)	0	16
Δυσκολία συγκέντρωσης	6 (37.50%)	7 (43.75%)	3 (18.75%)	0	16

Από τα δεδομένα του πίνακα προκύπτει ότι τα ΑμΑΟ του δείγματος δηλώνουν ότι δεν αντιμετωπίζουν κάποια υπερβολική δυσκολία ή ανεπάρκεια στη λειτουργία της μνήμης και της συγκέντρωσης, ενώ ένα μικρό ποσοστό, δύο (2) έως τρία (3) άτομα (12.50%-18.75%) αναφέρουν μεγάλη δυσκολία στις λειτουργίες αυτές. Κάποια – μερική δυσκολία στη μνήμη και τη συγκέντρωση αναφέρουν πέντε (5) έως επτά (7) ΑμΑΟ (31.25%-43.75%) (περίπου 4/10 άτομα), ενώ δηλώνουν ότι δεν παρουσιάζουν κάποια δυσκολία έξι (6) έως εννιά (9) άτομα (37.50%-56.25%) (περίπου 4-5 στα 10 άτομα).

Συνεπώς, τα Άτομα με Αναπηρία Όρασης, παρά την μεγάλη ηλικία τους, σε μεγάλο ποσοστό δεν αναφέρουν κάποια ιδιαίτερα προβλήματα στη μνήμη και τη συγκέντρωση, περίπου 8 στους 10.

Στον Πίνακα ΙΙ.5 παρουσιάζονται οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα ΑμΑΟ ως προς τη μάσηση.

Πίνακας ΙΙ.5. Κατανομή των ΑμΑΟ ως προς τις δυσκολίες στη μάσηση					
Δυσκολία ως προς τη μάσηση/δάγκωμα σκληρών τροφών	Καμία Δυσκολία	Κάποια Δυσκολία	Μεγάλη Δυσκολία	Υπερβολική Δυσκολία/ Ανεπάρκεια	Σύνολο
	6 (37.50%)	4 (25%)	3 (18.75%)	3 (18.75%)	16

Ως προς το ερώτημα για το αν υπάρχει δυσκολία δαγκώματος ή μάσησης σκληρών τροφών, έξι (6) ΑμΑΟ (37.50%) δηλώνουν ότι έχουν μεγάλη έως υπερβολική δυσκολία – ανεπάρκεια για την εκτέλεση αυτής της λειτουργίας, τέσσερα (4) άτομα (25%) δηλώνουν ότι αντιμετωπίζουν κάποια δυσκολία, ενώ άλλα έξι (6) άτομα (37.50%) αναφέρουν ότι δεν έχουν κάποια δυσκολία. Παρά τη μεγάλη ηλικία του δείγματος, περίπου 6 στα 10 ΑμΑΟ δεν αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα προβλήματα στη μάσηση, ενώ 4 στα 10 έχουν αυξημένες δυσκολίες.

Στον Πίνακα Σ6 (ΙΙ.2-5) παρουσιάζεται η κατανομή των ΑμΑΟ ως προς το φύλο, την ηλικία και τις δυσκολίες στις αισθητηριακές – κινητικές και νοητικές λειτουργίες.

Πίνακας Σ6 (ΙΙ.2-5). Κατανομή των ΑμΑΟ ως προς το φύλο, την ηλικία και τις δυσκολίες στις αισθητηριακές – κινητικές και νοητικές λειτουργίες

Α/Α	Αισθητηριακές – κινητικές, νοητικές λειτουργίες ανά ηλικία και φύλο	50-59		60-69		70-79		>80	
		Α	Θ	Α	Θ	Α	Θ	Α	Θ
1Α	Προβλήματα όρασης και χρήση γυαλιών	0	0	0	0	0	0	0	1
1Β	Προβλήματα όρασης & χρήση οπτικών βοηθημάτων	0	0	0	0	0	0	0	1
2Α	Προβλήματα ακοής και χρήση ακουστικών	0	0	0	0	1	0	0	0
2Β	Προβλήματα ακοής με ησυχία	0	0	0	0	1	1	1	4
2Γ	Προβλήματα ακοή με θόρυβο	0	0	0	0	1	1	1	5
3Α	Δυσκολίες κίνησης στο περπάτημα	1	0	0	1	1	0	1	9
3Β	Δυσκολίες κίνησης στις σκάλες	1	0	0	1	1	0	1	9
3Γ	Δυσκολίες στήριξης και με χρήση άνω άκρων	0	0	0	0	1	0	1	9

Πίνακας Σ6 (II.2-5). Κατανομή των ΑμΑΟ ως προς το φύλο, την ηλικία και τις δυσκολίες στις αισθητηριακές – κινητικές και νοητικές λειτουργίες									
Α/Α	Αισθητηριακές – κινητικές, νοητικές λειτουργίες ανά ηλικία και φύλο	50-59		60-69		70-79		>80	
		Α	Θ	Α	Θ	Α	Θ	Α	Θ
4Α	Δυσκολίες στη μνήμη	0	1	0	0	0	0	1	5
4Β	Δυσκολίες στη συγκέντρωση	0	1	0	0	0	1	1	7
5	Δυσκολίες στη μάσηση/δάγκωμα	0	1	0	0	1	0	1	7

Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσιάζονται στον Πίνακα Σ6 (II.2-5) διαπιστώνονται τα ακόλουθα:

1. Από μία (1) γυναίκα ΑμΑΟ ηλικίας άνω των 80 ετών κάνει χρήση γυαλιών και αντίστοιχα χρήση οπτικών βοηθημάτων.

2. Ένας (1) άνδρας ΑμΑΟ ηλικίας 70-79 ετών κάνει χρήση ακουστικών. Ως προς την ερώτηση, για το αν υπάρχει δυσκολία σε ένα δωμάτιο να ακούγεται τι λέγεται σε συνομιλία με άλλο άτομο, ανεξαρτήτως χρήσης βοηθημάτων ακοής, ανάλογα με το αν υπάρχει ησυχία σε αυτό, διαπιστώνεται ότι τη μεγαλύτερη συμμετοχή έχουν τα άτομα ηλικίας άνω των 80 ετών (5 άτομα, 31.25%), εκ των οποίων στην πλειοψηφία τους είναι τέσσερις (4) γυναίκες (25%) και ένας (1) άνδρας, ενώ άλλα δύο (2) άτομα (ένας άνδρας και μία γυναίκα) είναι ηλικίας 70-79 ετών. Αντίστοιχα, στην περίπτωση όπου στο κλειστό δωμάτιο επικρατεί θόρυβος, το μεγαλύτερο ποσοστό κατέχουν τα ΑμΑΟ ηλικίας άνω των 80 ετών, (6 άτομα, 37.50%), εκ των οποίων οι πέντε (5) είναι γυναίκες και ένας (1) άνδρας, ενώ άλλα δύο (2) άτομα (ένας άνδρας και μία γυναίκα) είναι ηλικίας 70-79 ετών. Συνεπώς τα ΑμΑΟ που είναι ηλικίας άνω των 70 ετών και κατά κύριο λόγο οι υπερήλικες γυναίκες, παρουσιάζουν τα μεγαλύτερα προβλήματα ακοής ιδίως όταν είναι σε κλειστούς χώρους με ησυχία ή θόρυβο, γεγονός που δυσκολεύει περισσότερο την επικοινωνία τους, συμβάλλοντας στην κοινωνική απομόνωση και περιθωριοποίηση.

3. Ως προς τη δυνατότητα των ΑμΑΟ να βαδίσουν έως 500 μέτρα σε ευθύ επίπεδο, προκύπτει ότι τα 2/3 αυτών είναι ηλικίας 80 ετών και άνω (10 άτομα, 62.50%), εκ των οποίων η συντριπτική πλειοψηφία είναι γυναίκες (9 άτομα), ενώ άλλα τρία (3) άτομα, κυρίως άνδρες είναι σε νεαρότερες ηλικίες. Ως προς τη δυνατότητα που έχουν τα ΑμΑΟ να ανέβουν/κατέβουν μέχρι δώδεκα σκαλιά, διαπιστώνεται η ίδια κατάσταση με μεγαλύτερη συμμετοχή των ατόμων ηλικίας 80-89 ετών, κυρίως γυναίκες. Αντίστοιχα, οι ίδιες αναλογίες

παρουσιάζονται ως προς τη δυνατότητα χρήσης των άνω άκρων για στήριξη ή εκτέλεση άλλων δραστηριοτήτων.

4. Ως προς τις νοητικές λειτουργίες της μνήμης και της συγκέντρωσης, ιδιαίτερες δυσκολίες παρουσιάζουν τα άτομα ηλικίας άνω των 80 ετών, που συνολικά σε θέματα μνήμης είναι έξι (6) ΑμΑΟ (37.50%), εκ των οποίων οι πέντε (5) είναι γυναίκες κι ένας (1) άνδρας, ενώ ως προς τη συγκέντρωση για την ίδια ηλικία αυξάνεται η συμμετοχή σε οκτώ (8) άτομα (50%), εκ των οποίων οι επτά (7) είναι γυναίκες και ένας άνδρας. Στις άλλες ηλικιακές ομάδες δεν αναφέρονται προβλήματα μνήμης και συγκέντρωσης. Συνεπώς, το 40%-50% των ΑμΑΟ εμφανίζεται να έχει προβλήματα κατά κύριο λόγο συγκέντρωσης και λιγότερο μνήμης, με υψηλότερη συμμετοχή των γυναικών, ενώ στις ηλικίες από 50 έως 80 ετών δεν δηλώνονται παρόμοια προβλήματα.

5. Αναφορικά με τις δυσκολίες που παρουσιάζουν τα ΑμΑΟ ως προς το δάγκωμα ή τη μάσηση σκληρών τροφών, διαπιστώνεται ότι κατά κύριο λόγο τα προβλήματα αυτά υπάρχουν σε άτομα ηλικίας άνω των 80 ετών (8 άτομα, 50%), εκ των οποίων είναι επτά (7) γυναίκες κι ένας (1) άνδρας, ενώ άλλα δύο (2) άτομα είναι νεαρότερης ηλικίας.

Γ.4. Παρουσίαση δεδομένων ως προς τις δυσκολίες εκτέλεσης δραστηριοτήτων των ΑμΑΟ

Γ.4.Α. Δεδομένα ως προς το επίπεδο δυσκολίας εκτέλεσης δραστηριοτήτων προσωπικής φροντίδας των ΑμΑΟ και χρήσης υπηρεσιών παροχής βοήθειας

Στην παρούσα ενότητα γίνεται παρουσίαση των δεδομένων αναφορικά με τις δυσκολίες που δηλώνουν τα Άτομα με Αναπηρία Όρασης του δείγματος ως προς την αυτόνομη εκτέλεση διαφόρων καθημερινών δραστηριοτήτων προσωπικής φροντίδας, καθώς και το αν έχουν ανάγκη χρήσης υπηρεσιών υποστήριξης και το είδος αυτής.

Στον Πίνακα ΙΙΙ.1Α. παρουσιάζεται η κατανομή των δεκαέξι (16) ΑμΑΟ ως προς τη δυσκολία εκτέλεσης δραστηριοτήτων προσωπικής φροντίδας

Πίνακας ΙΙΙ.1Α. Κατανομή των ΑμΑΟ ως προς τη δυσκολία εκτέλεσης δραστηριοτήτων προσωπικής φροντίδας

Α/Α	Δραστηριότητες προσωπικής φροντίδας	Καμία Δυσκολία	Κάποια Δυσκολία	Μεγάλη Δυσκολία	Υπερβολική δυσκολία/ Αδυναμία
1	Να τρέφεστε	5	3	4	4
2	Να κάθεστε/σηκώνεστε σε κρεβάτι/καρέκλα	4	4	4	4
3	Να φοράτε και να βγάζετε τα ρούχα σας	3	3	7	3
4	Να χρησιμοποιείτε την τουαλέτα	3	4	5	4
5	Να κάνετε μπάνιο ή ντους	2	1	8	5

Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσιάζονται στον Πίνακα ΙΙΙ.1Α διαπιστώνεται ότι:

1. Ως προς το επίπεδο δυσκολίας που αναφέρουν τα ΑμΑΟ για τη δυνατότητα που έχουν να τρέφονται αυτόνομα προκύπτει ότι τέσσερα (4) άτομα (25%) έχουν υπερβολική δυσκολία έως αδυναμία να σιτιστούν μόνα τους, ενώ ένα άλλο 25% δηλώνει ότι έχει μεγάλη δυσκολία. Κάποια δυσκολία αναφέρουν ότι έχουν τρία (3) άτομα (18.75%) και καμία δυσκολία στη λήψη τροφής παρουσιάζουν πέντε (5) άτομα (31.25%).

2. Ως προς το επίπεδο δυσκολίας που αναφέρουν τα ΑμΑΟ για τη δυνατότητα που έχουν να κάθονται/ σηκώνονται από καρέκλα/ κρεβάτι μόνοι/ες τους, προκύπτει ότι το 50% του δείγματος έχουν μεγάλη έως και υπερβολική δυσκολία (8 άτομα), που μπορεί να φτάνει και σε αδυναμία εκτέλεσης αυτής της δραστηριότητας, ενώ από 25% (από 4 άτομα) γίνεται αναφορά ότι έχουν κάποια έως καθόλου δυσκολία στην εκτέλεση της δραστηριότητας αυτής.

3. Ως προς το επίπεδο δυσκολίας που αναφέρουν τα ΑμΑΟ για τη δυνατότητα που έχουν να ντύνονται αυτόνομα, διαπιστώνεται ότι τρία (3) άτομα (18.75%) αντιμετωπίζουν υπερβολική δυσκολία έως και αδυναμία, ενώ άλλα επτά (7) άτομα (43.75%) έχουν μεγάλη δυσκολία ως προς την ενέργεια αυτή. Αντίστοιχα, τρία (3) ΑμΑΟ (18.75%) αντιμετωπίζει μικρή δυσκολία, κι ένα άλλο 18.75% δεν έχει καμία δυσκολία.

4. Ως προς το επίπεδο δυσκολίας που αναφέρουν τα ΑμΑΟ για τη δυνατότητα χρήσης της τουαλέτας αυτόνομα, προκύπτει ότι εννέα (9) άτομα (56.25%) αντιμετωπίζει μεγάλη έως υπερβολική δυσκολία - αδυναμία στην εκτέλεση της ενέργειας αυτής, ενώ τα υπόλοιπα επτά (7) άτομα (43.75%) δηλώνουν ότι έχουν κάποια έως καθόλου δυσκολία.

5. Ως προς το επίπεδο δυσκολίας που αναφέρουν τα ΑμΑΟ για την αυτόνομη διενέργεια μπάνιου/ ντους, προκύπτει ότι το 31.25% παρουσιάζει υπερβολική δυσκολία έως αδυναμία, ενώ το 50% δηλώνει μεγάλη δυσκολία ως προς τη δραστηριότητα αυτή. Μόνο τρία (3) άτομα (18.75%) έχει μικρή ή καθόλου δυσκολία στο να κάνει αυτόνομα μπάνιο.

Συμπερασματικά, προκύπτουν τα ακόλουθα:

- Το 1/3 των ΑμΑΟ του δείγματος δεν αντιμετωπίζει καμία δυσκολία ως προς τη δραστηριότητα του να τρέφονται, ενώ το 50% αναφέρει πολύ μεγάλη - υπερβολική δυσκολία έως και αδυναμία να σιτίζονται.
- Σχετικά με τη δυσκολία εκτέλεσης της δραστηριότητας του να κάθονται/ σηκώνονται από κρεβάτι/ καρέκλα τα ΑμΑΟ αυτόνομα, το 1/2 αυτών δηλώνει καθόλου ή μικρή δυσκολία, ενώ το άλλο 1/2 αναφέρει μεγάλη έως και υπερβολική δυσκολία - αδυναμία.
- Αναφορικά με την δυσκολία της δραστηριότητας του ντυσίματος, διαφαίνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ΑμΑΟ, το 65% (τα 2/3) δηλώνει ότι έχει πολύ μεγάλη έως και υπερβολική δυσκολία - αδυναμία να εκτελέσει την ενέργεια αυτόνομα, ενώ το υπόλοιπο 35% αντιμετωπίζει μικρή έως καμία δυσκολία.
- Για την δραστηριότητα αναφορικά με την χρήση της τουαλέτας, παραπάνω από τα μισά άτομα έχουν πολύ σημαντική δυσκολία έως και αδυναμία, ενώ περίπου τα 4/10 των ΑμΑΟ δηλώνουν μικρή έως καθόλου δυσκολία.

- Συνολικά το 80% των ΑμΑΟ έχει πολύ μεγάλη δυσκολία έως αδυναμία να κάνει μόνο του μπάνιο/ ντους, λόγω των κινδύνων που υπάρχουν για ατυχήματα (πτώσεις, εγκαύματα κλπ.) αλλά και της πλημμελούς φροντίδας ατομικής υγιεινής, ενώ μόνο το 1/5 αυτών έχει μία μικρή έως καθόλου δυσκολία.

Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι πάνω από το 50% των ΑμΑΟ αντιμετωπίζει μεγάλες έως και υπερβολικές δυσκολίες - αδυναμία να εκτελέσει αυτόνομα δραστηριότητες προσωπικής φροντίδας που αυτές κορυφώνονται στις δραστηριότητες του ντυσίματος και του μπάνιου/ ντους (από 65% έως 80%), ενώ μόνο το 25%-35% αυτών παρουσιάζει μικρές έως καθόλου δυσκολίες.

Στον Πίνακα ΙΙΙ.1Β. παρουσιάζεται η κατανομή των δεκαέξι (16) ΑμΑΟ ως προς τη χρήση υπηρεσιών παροχής βοήθειας για την εκτέλεση δραστηριοτήτων προσωπικής φροντίδας.

Πίνακας ΙΙΙ.1Β. Κατανομή των ΑμΑΟ ως προς τη χρήση υπηρεσιών παροχής βοήθειας για την εκτέλεση δραστηριοτήτων προσωπικής φροντίδας

Χρήση υπηρεσιών παροχής βοήθειας	Συγγενείς	Άλλο άτομο που δεν αμείβεται	Άλλο άτομο που αμείβεται	Στο πλαίσιο οργανωμένου προγράμματος
Πλήθος	12	1	3	1
Ποσοστό	75%	6.25%	18.75%	6.25%

Αναφορικά με τη δυνατότητα που έχουν τα ΑμΑΟ να ζητήσουν βοήθεια/ στήριξη για να διενεργήσουν τις προαναφερόμενες δραστηριότητες προσωπικής φροντίδας, προκύπτει ότι δεκαπέντε (15) άτομα, σχεδόν όλα (94% περίπου) δήλωσαν ότι έχουν ανάγκη της βοήθειας αυτής. Από αυτούς/ές οι δώδεκα (12) (75%) λαμβάνει βοήθεια από συγγενικά πρόσωπα του οικογενειακού περιβάλλοντος, οι τρεις (3) λαμβάνουν βοήθεια από αμειβόμενο φροντιστή/τρια, ένα (1) άτομο δέχεται υποστήριξη από μη αμειβόμενο/η φροντιστή/τρια και αντίστοιχα ένας (1) υποστηρίζεται από οργανωμένη υπηρεσία.

Συμπερασματικά, εννέα στους δέκα (9/10) ΑμΑΟ έχουν την ανάγκη υποστήριξης από τρίτα πρόσωπα, που κατά κύριο λόγο είναι συγγενικά τους πρόσωπα, ενώ ένας στους τέσσερις, που

πιθανόν είναι μοναχικά άτομα δέχονται υποστήριξη από τρίτα άτομα - φροντιστές, κατά κύριο λόγο με αμοιβή, ενώ ελάχιστη είναι η παροχή υπηρεσιών στήριξης από οργανωμένα προγράμματα όπως το “Βοήθεια στο Σπίτι”.

Στον συνδυαστικό Πίνακα Σ7 (ΙΙΙ.1Α-Β) παρουσιάζονται στοιχεία που συσχετίζουν το φύλο και την ηλικία των ΑμΑΟ με τη δυσκολία που έχουν να διενεργήσουν αυτόνομα δραστηριότητες προσωπικής φροντίδας, καθώς και την ανάγκη που έχουν να δεχθούν υποστήριξη από άλλο πρόσωπο.

Πίνακας Σ7 (ΙΙΙ.1Α-Β). Κατανομή των ΑμΑΟ ως προς το φύλο και την ηλικία αναφορικά με τη δυσκολία εκτέλεσης δραστηριοτήτων προσωπικής φροντίδας και τη χρήση υπηρεσιών παροχής βοήθειας

Α/Α	Α. Δραστηριότητες προσωπικής φροντίδας	50-59		60-69		70-79		>80	
		Α	Θ	Α	Θ	Α	Θ	Α	Θ
Α1	Να τρέφεστε	1	1	0	1	2	1	1	9
Α2	Να κάθεστε/σηκώνεστε σε κρεβάτι/καρέκλα	1	1	0	1	2	1	1	9
Α3	Να φοράτε και να βγάζετε τα ρούχα σας	1	1	0	1	2	1	1	9
Α4	Να χρησιμοποιείτε την τουαλέτα	1	1	0	1	2	1	1	9
Α5	Να κάνετε μπάνιο/ ντους	1	1	0	1	2	1	1	9
	Β. Χρήση υπηρεσιών παροχής βοήθειας								
Β1	Συγγενείς	1	1	0	0	2	1	1	6
Β2	Άλλο άτομο που δεν αμείβεται	0	0	0	0	0	0	0	1
Β3	Άλλο άτομο που αμείβεται	0	0	0	0	0	0	0	3
Β4	Στο πλαίσιο οργανωμένου προγράμματος	0	0	0	0	0	0	0	1

Κατά κύριο λόγο διαπιστώνονται τα ακόλουθα:

Ως προς το επίπεδο δυσκολίας που αναφέρουν τα ΑμΑΟ για τη δυνατότητα που έχουν να τρέφονται αυτόνομα προκύπτει ότι από τις εννέα (9) γυναίκες του δείγματος των >80 ετών, οι πέντε (5) από αυτές (31.25%) παρουσιάζουν μεγάλη έως υπερβολική δυσκολία - αδυναμία, ενώ

τρεις (3) (παρά την ηλικία τους) αναφέρουν ότι δεν έχουν καμία δυσκολία και μία (1) αντιμετωπίζει μικρή δυσχέρεια. Ο ένας άνδρας ΑμΑΟ της ίδιας ηλικιακής κατηγορίας δηλώνει ότι έχει μία κάποια δυσκολία στη δραστηριότητα αυτή. Επίσης μεγάλη έως υπερβολική δυσκολία έχουν και οι τρεις (3) άνδρες ΑμΑΟ, που οι δύο (2) είναι 70-79 ετών και ο ένας είναι 50-59 ετών. Αντίστοιχα, τρεις (3) γυναίκες από 50 έως 79 ετών δηλώνουν ότι δεν παρουσιάζουν κάποια σχετική δυσκολία.

Συμπερασματικά ως προς τη δυνατότητα της λήψης τροφής, τις μεγαλύτερες - υπερβολικές δυσκολίες παρουσιάζουν οι υπερήλικες γυναίκες (το 1/3 των ΑμΑΟ) και ακολουθούν οι άνδρες κάτω των 80 ετών με αναλογία ένας στους πέντε ΑμΑΟ, ενώ το υπόλοιπο 50% ανεξαρτήτως ηλικίας ή φύλου δεν αντιμετωπίζει κάποια ιδιαίτερη δυσκολία.

Ως προς το επίπεδο δυσκολίας των ΑμΑΟ για τη δυνατότητα που έχουν να κάθονται/ σηκώνονται από καρέκλα/ κρεβάτι μόνοι/ες τους, προκύπτει ότι από τις εννέα (9) γυναίκες του δείγματος των 80 ετών και άνω, οι έξι (6) (37.50%) παρουσιάζουν μεγάλη έως υπερβολική δυσκολία - αδυναμία να εκτελέσουν τη δραστηριότητα αυτή, ενώ οι υπόλοιπες τρεις (3) δεν αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα προβλήματα. Δύο (2) άνδρες έχουν αντίστοιχα μεγάλη δυσκολία (ένας στην ηλικία των 50-59 και ένας στην ηλικία των 70-79). Οι τρεις (3) γυναίκες κάτω των 80 ετών δεν αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες δυσκολίες ως προς την δραστηριότητα αυτή.

Αναφορικά με την ενέργεια του να κάθονται/ σηκώνονται από καρέκλα/ κρεβάτι, μεγαλύτερη δυσκολία αντιμετωπίζουν οι υπερήλικες γυναίκες και ακολουθούν οι νεότερης ηλικίας άνδρες ΑμΑΟ, ενώ από το 50% αυτών που δεν αντιμετωπίζουν κάποια δυσκολία, αντίστοιχα οι γυναίκες είναι περισσότερες (περίπου το 32%).

Ως προς το επίπεδο δυσκολίας που αναφέρουν τα ΑμΑΟ για τη δυνατότητα που έχουν να ντύνονται αυτόνομα, διαπιστώνεται ότι οκτώ (8) υπερήλικες γυναίκες παρουσιάζουν μεγάλη έως υπερβολική δυσκολία - αδυναμία να εκτελέσουν την ενέργεια αυτή (το 50% του δείγματος) που είναι κυρίως >80 ετών, ενώ άλλες τέσσερις (4) γυναίκες δεν αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα προβλήματα, παρ' όλο που δύο (2) από αυτές είναι υπερήλικες. Στους άνδρες ΑμΑΟ, δύο (2) άτομα δηλώνουν μεγάλη δυσκολία (ένας στην ηλικία των 50-59 ετών και ένας στην ηλικία των 70-79 ετών), ενώ άλλοι δύο (2) άνδρες δεν αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα προβλήματα.

Τις μεγαλύτερες - υπερβολικές δυσκολίες ως προς την δραστηριότητα του ντυσίματος, παρουσιάζουν κατά κύριο λόγο υπερήλικες γυναίκες (50% του δείγματος), ενώ αντίστοιχα οι άνδρες έχουν χαμηλότερη αναλογία (1 στους 10).

Ως προς το επίπεδο δυσκολίας που παρουσιάζουν τα ΑμΑΟ στη δυνατότητα χρήσης της τουαλέτας αυτόνομα, προκύπτει ότι επτά (7) γυναίκες άνω των 80 ετών (43.75%) έχουν μεγάλη έως υπερβολική δυσκολία - αδυναμία, ενώ οι γυναίκες νεαρότερης ηλικίας (50-79 ετών) (3 άτομα) δεν αντιμετωπίζουν κάποιο σχετικό πρόβλημα. Από τους τέσσερις (4) άνδρες ΑμΑΟ του δείγματος, μεγάλη δυσκολία δηλώνουν οι δύο (2) (50%), ο ένας εξ αυτών ηλικίας 50-59 και ο άλλος 70-79 ετών, ενώ οι άλλοι δύο (2) έχουν πολύ μικρή έως ανύπαρκτη δυσκολία.

Για την αυτόνομη χρήση της τουαλέτας διαπιστώνεται ότι οι υπερήλικες γυναίκες έχουν το μεγαλύτερο πρόβλημα (4 στα 10 ΑμΑΟ του δείγματος), αντίστοιχη δυσκολία παρουσιάζουν οι άνδρες (1 στους 10 ΑμΑΟ του δείγματος), ενώ το 40% του δείγματος, ανεξαρτήτως ηλικίας, δεν έχει μεγάλες δυσκολίες.

Ως προς το επίπεδο δυσκολίας που αναφέρουν τα ΑμΑΟ για την αυτόνομη διενέργεια μπάνιου/ ντους, προκύπτει ότι κατά κύριο λόγο οι υπερήλικες γυναίκες (10 άτομα, το 62%) αντιμετωπίζουν μεγάλο έως υπερβολικό πρόβλημα - αδυναμία (σχεδόν όλες οι γυναίκες του δείγματος). Αντίστοιχα μεγάλη δυσκολία παρουσιάζουν και οι τρεις (3) άνδρες, ανεξαρτήτως ηλικίας (το 75% των ανδρών του δείγματος).

Την μεγαλύτερη έως υπερβολική δυσκολία - αδυναμία αντιμετωπίζουν τα ΑμΑΟ για την αυτόνομη εκτέλεση της δραστηριότητας που σχετίζεται με την χρήση του μπάνιου/ ντους, με μεγαλύτερη συμμετοχή των γυναικών (6 στους 10 ΑμΑΟ του δείγματος), ενώ αντίστοιχη κατάσταση αντιμετωπίζουν οι άνδρες σε ποσοστό 20% ανεξαρτήτως ηλικίας.

Αναφορικά με τη δυνατότητα που έχουν τα ΑμΑΟ να ζητήσουν βοήθεια - στήριξη για να διενεργήσουν τις προαναφερόμενες δραστηριότητες προσωπικής φροντίδας προκύπτει ότι, όλες οι υπερήλικες γυναίκες ΑμΑΟ του δείγματος, που δηλώνουν άλλωστε μεγάλη έως υπερβολική δυσκολία στην αυτόνομη εκτέλεση δραστηριοτήτων, δέχονται υποστήριξη στην πλειοψηφία τους από συγγενικά πρόσωπα (6 άτομα, το 37.50%), τρεις (3) δέχονται βοήθεια από τρίτα άτομα που αμείβονται και μία (1) από άτομο που δεν αμείβεται, ενώ μία (1) λαμβάνει φροντίδα στο πλαίσιο οργανωμένου προγράμματος. Επίσης, δύο (2) γυναίκες κάτω των 80

ετών δέχονται βοήθεια από συγγενικά πρόσωπα. Όλοι οι άνδρες ανεξαρτήτως ηλικίας, δέχονται υποστήριξη από συγγενικά πρόσωπα.

Όλες οι γυναίκες ΑμΑΟ, κατά κύριο λόγο άνω των 80 ετών, για την εκτέλεση των δραστηριοτήτων προσωπικής φροντίδας δέχονται υποστήριξη, στην πλειοψηφία τους από πρόσωπα του οικογενειακού τους περιβάλλοντος (περίπου το 50% των ΑμΑΟ του δείγματος), ενώ ένα άλλο 30% δέχεται βοήθεια από τρίτα πρόσωπα ή προγράμματα υποστήριξης. Οι άνδρες ανεξαρτήτως ηλικίας, λαμβάνουν υποστήριξη από το οικογενειακό τους περιβάλλον.

Γ.4.Β. Δεδομένα ως προς το επίπεδο δυσκολίας εκτέλεσης γενικών δραστηριοτήτων του νοικοκυριού των ΑμΑΟ και χρήσης υπηρεσιών παροχής βοήθειας

Στην παρούσα ενότητα γίνεται παρουσίαση των δεδομένων αναφορικά με τις δυσκολίες που δηλώνουν τα Άτομα με Αναπηρία Όρασης του δείγματος ως προς την αυτόνομη εκτέλεση διαφόρων καθημερινών δραστηριοτήτων που αφορούν την φροντίδα του νοικοκυριού, καθώς και το αν έχουν ανάγκη χρήσης υπηρεσιών υποστήριξης και το είδος αυτής.

Στον Πίνακα ΙΙΙ.2Α. παρουσιάζεται η κατανομή των δεκαέξι (16) ΑμΑΟ ως προς τη δυσκολία εκτέλεσης δραστηριοτήτων για την κάλυψη αναγκών του νοικοκυριού.

Πίνακας ΙΙΙ.2Α. Κατανομή των ΑμΑΟ ως προς τη δυσκολία εκτέλεσης δραστηριοτήτων για την κάλυψη αναγκών του νοικοκυριού

Δραστηριότητες για την κάλυψη αναγκών του νοικοκυριού	Καμία Δυσκολία	Κάποια Δυσκολία	Μεγάλη Δυσκολία	Υπερβολική δυσκολία/ Αδυναμία	Απουσία προσπάθειας εκτέλεσης δραστηριότητας
Προετοιμασία φαγητού/μαγείρεμα	1	0	3	10	2
Χρήση τηλεφώνου	3	1	5	7	0
Αγορές αγαθών	1	1	1	13	0
Λήψη φαρμάκων	4	0	3	9	0
Ελαφρές οικιακές εργασίες	0	1	2	11	2
Περιστασιακές βαριές οικιακές εργασίες	0	1	1	14	0
Διεκπεραίωση συνηθισμένων οικονομικών ζητημάτων και επικοινωνία με δημόσιες υπηρεσίες	0	0	3	13	0

Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσιάζονται στον Πίνακα ΙΙΙ.2Α διαπιστώνεται ότι:

1. Αναφορικά με το επίπεδο δυσκολίας που αναφέρουν τα ΑμΑΟ για τη δυνατότητα που έχουν να προετοιμάζουν το φαγητό τους μόνοι/ες τους προκύπτει ότι δεκατρία (13) άτομα, το 81.25%, δηλώνουν ότι αντιμετωπίζουν πολύ μεγάλη έως υπερβολική δυσκολία - αδυναμία να εκτελέσουν τη δραστηριότητα αυτή, ενώ τρία (3) άτομα δεν έχουν κάποιο ιδιαίτερο πρόβλημα.
2. Αναφορικά με το επίπεδο δυσκολίας που αναφέρουν τα ΑμΑΟ για τη δυνατότητα που έχουν να χρησιμοποιούν μόνοι/ες τους το τηλέφωνό τους προκύπτει ότι δώδεκα (12) άτομα, το 75%, δηλώνουν ότι αντιμετωπίζουν πολύ μεγάλη έως υπερβολική δυσκολία - αδυναμία να εκτελέσουν τη δραστηριότητα αυτή, ενώ τέσσερα (4) άτομα (το 1/4) δεν έχουν κάποιο ιδιαίτερο πρόβλημα.
3. Αναφορικά με το επίπεδο δυσκολίας που αναφέρουν τα ΑμΑΟ για τη δυνατότητα που έχουν να κάνουν αυτόνομα τα ψώνια τους προκύπτει ότι το 81.25% αντιμετωπίζουν υπερβολική δυσκολία - αδυναμία να εκτελέσουν τη δραστηριότητα αυτή, ενώ οι υπόλοιποι τρεις (3) δείχνουν να έχουν κάποια μικρή ή καθόλου δυσκολία.
4. Αναφορικά με το επίπεδο δυσκολίας που αναφέρουν τα ΑμΑΟ για τη δυνατότητα που έχουν να λαμβάνουν μόνοι/ες τους τα φάρμακά τους προκύπτει ότι δώδεκα (12) άτομα (75%) αντιμετωπίζουν πολύ μεγάλη έως υπερβολική δυσκολία - αδυναμία να εκτελέσουν τη δραστηριότητα αυτή, ενώ το 25% (4 άτομα) δεν αναφέρουν ότι αντιμετωπίζουν κάποιου είδους δυσκολία.
5. Αναφορικά με το επίπεδο δυσκολίας που αναφέρουν τα ΑμΑΟ για τη δυνατότητα που έχουν να κάνουν αυτόνομα τις ελαφρές εργασίες του σπιτιού (π.χ. πλύσιμο πιάτων, σιδέρωμα, στρώσιμο κρεβατιού, φροντίδα παιδιών κ.λπ.), προκύπτει ότι δεκατρία (13) άτομα, το 81.25%, δηλώνουν ότι αντιμετωπίζουν πολύ μεγάλη έως υπερβολική δυσκολία - αδυναμία να εκτελέσουν τη δραστηριότητα αυτή, δύο (2) άτομα δεν ασχολούνται με τέτοιου είδους εργασίες (γεγονός που σημαίνει ότι υποστηρίζονται από άλλα πρόσωπα στον τομέα αυτό), ενώ ένα (1) άτομο αναφέρει ότι έχει μικρή δυσκολία.
6. Αναφορικά με το επίπεδο δυσκολίας που αναφέρουν τα ΑμΑΟ για τη δυνατότητα που έχουν να κάνουν αυτόνομα τις περιστασιακές βαριές εργασίες του σπιτιού (π.χ. καθάρισμα με ηλεκτρική σκούπα, καθάρισμα τζαμιών, περπάτημα με βαριές σακούλες για τουλάχιστον 5 λεπτά κ.λπ.), προκύπτει ότι σχεδόν όλα τα άτομα, δεκαπέντε (15) άτομα, δηλαδή σχεδόν το 94%, αναφέρουν ότι έχουν αδυναμία έως πολύ μεγάλη δυσκολία να εκτελέσουν τις εργασίες αυτές, ενώ ένα (1) άτομα δηλώνει ότι παρουσιάζει κάποια δυσκολία.
7. Αναφορικά με το επίπεδο δυσκολίας που αναφέρουν τα ΑμΑΟ για τη δυνατότητα που έχουν να διεκπεραιώσουν αυτόνομα τα συνηθισμένα οικονομικά ζητήματα (π.χ. πληρωμή

λογαριασμών), καθώς και την επικοινωνία με τις δημόσιες υπηρεσίες, προκύπτει ότι όλα τα άτομα αντιμετωπίζουν αδυναμία έως πολύ μεγάλη δυσκολία να διεκπεραιώσουν συνηθισμένα οικονομικά ζητήματα.

Από τα ανωτέρω στοιχεία προκύπτει ότι πάνω από δέκα (10) άτομα έως και το σύνολο των ΑμΑΟ (δηλαδή το 62% έως το 100%) δηλώνουν ότι έχουν υπερβολική δυσκολία έως αδυναμία να εκτελέσουν τις σχετικές δραστηριότητες για την κάλυψη αναγκών του νοικοκυριού, ενώ περίπου ένας (1) έως τέσσερις (4) στους δέκα (10) (0% - 38%), αναφέρουν ότι έχουν κάποια μικρή έως καθόλου δυσκολία με αυτές τις δραστηριότητες. Συνεπώς προκύπτει η ανάγκη να ενισχυθούν τα προγράμματα κατάρτισης των ΑμΑΟ, ιδιαίτερα σε μεγάλες ηλικίες, ώστε να αποκτηθούν σχετικές δεξιότητες που θα μειώσουν το επίπεδο αδυναμίας ή δυσκολίας εκτέλεσης δραστηριοτήτων του νοικοκυριού, καθώς και να οργανωθούν υπηρεσίες που θα παρέχουν σχετικές υποστηρικτικές υπηρεσίες, συμβάλλοντας στην ενίσχυση της αυτονομίας κι ένταξης στην καθημερινή ζωή.

Στον Πίνακα ΙΙΙ.2Β. παρουσιάζεται η κατανομή των δεκαέξι (16) ΑμΑΟ ως προς τη χρήση υπηρεσιών παροχής βοήθειας για την εκτέλεση δραστηριοτήτων για την κάλυψη αναγκών του νοικοκυριού.

Πίνακας ΙΙΙ.2Β. Κατανομή των ΑμΑΟ ως προς τη χρήση υπηρεσιών παροχής βοήθειας για την εκτέλεση δραστηριοτήτων για την κάλυψη αναγκών του νοικοκυριού

Χρήση υπηρεσιών παροχής βοήθειας	Συγγενείς	Άλλο άτομο που δεν αμείβεται	Άλλο άτομο που αμείβεται	Στο πλαίσιο οργανωμένου προγράμματος
Πλήθος	13	1	4	1
Ποσοστό	81.25%	6.25%	25%	6.25%

Αναφορικά με τη δυνατότητα που έχουν τα ΑμΑΟ να ζητήσουν βοήθεια - στήριξη για να διενεργήσουν τις προαναφερόμενες δραστηριότητες για την κάλυψη αναγκών του νοικοκυριού, προκύπτει ότι σχεδόν όλα τα άτομα δήλωσαν ότι έχουν ανάγκη της βοήθειας αυτής. Από αυτούς/ές οι δεκατρείς (13) (81.25%) λαμβάνουν βοήθεια από συγγενικά πρόσωπα του οικογενειακού περιβάλλοντος, ένα (1) άτομο λαμβάνει βοήθεια από πρόσωπο που δεν

αμείβεται, τέσσερα (4) άτομα (25%) δέχονται υποστήριξη από αμειβόμενο φροντιστή/τρια και ένα (1) άτομο υποστηρίζεται από οργανωμένη υπηρεσία.

Στον Συνδυαστικό Πίνακα Σ8 (ΙΙΙ.2Α-Β) παρουσιάζεται η κατανομή των ΑμΑΟ ως προς το φύλο και την ηλικία αναφορικά με τη δυσκολία εκτέλεσης δραστηριοτήτων για την κάλυψη αναγκών του νοικοκυριού και τη χρήση υπηρεσιών παροχής βοήθειας

Πίνακας Σ8 (ΙΙΙ.2Α-Β). Κατανομή των ΑμΑΟ ως προς το φύλο και την ηλικία αναφορικά με τη δυσκολία εκτέλεσης δραστηριοτήτων για την κάλυψη αναγκών του νοικοκυριού και τη χρήση υπηρεσιών παροχής βοήθειας

Α/Α	Α. Δραστηριότητες για κάλυψη αναγκών νοικοκυριού	50-59		60-69		70-79		>80	
		Α	Θ	Α	Θ	Α	Θ	Α	Θ
Α1	Προετοιμασία φαγητού/μαγείρεμα	1	1	0	1	2	1	1	9
Α2	Χρήση τηλεφώνου	1	1	0	1	2	1	1	9
Α3	Αγορές αγαθών	1	1	0	1	2	1	1	9
Α4	Λήψη φαρμάκων	1	1	0	1	2	1	1	9
Α5	Ελαφρές οικιακές εργασίες	1	1	0	1	2	1	1	9
Α6	Περιστασιακές βαριές οικιακές εργασίες	1	1	0	1	2	1	1	9
Α7	Διεκπεραίωση συνηθισμένων οικονομικών ζητημάτων και επικοινωνία με δημόσιες υπηρεσίες	1	1	0	1	2	1	1	9
	Β. Χρήση υπηρεσιών παροχής βοήθειας								
Β1	Συγγενείς	1	1	0	1	2	1	1	6
Β2	Άλλο άτομο που δεν αμείβεται	0	0	0	0	0	0	0	1
Β3	Άλλο άτομο που αμείβεται	0	0	0	1	0	0	0	3
Β4	Στο πλαίσιο οργανωμένου προγράμματος	0	0	0	0	0	0	0	1

Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσιάζονται στον Συνδυαστικό Πίνακα Σ8 (ΙΙΙ.2Α,Β) διαπιστώνεται ότι:

1. Αναφορικά με το επίπεδο δυσκολίας των ΑμΑΟ για τη δυνατότητα που έχουν να προετοιμάζουν το φαγητό τους μόνοι/ες τους προκύπτει ότι, οκτώ (8) γυναίκες (50%) αντιμετωπίζουν υπερβολική δυσκολία – αδυναμία, ενώ άλλες τρεις (3) (18.75%) έχουν μεγάλη δυσκολία για την εκτέλεση της δραστηριότητας αυτής. Αντίστοιχα δύο (2) άνδρες (12.50%) αντιμετωπίζουν υπερβολική δυσκολία – αδυναμία. Σε υπερήλικες >80 ετών παρουσιάζεται μεγάλη ως υπερβολική δυσκολία – αδυναμία στην εκτέλεση της εν λόγω δραστηριότητας σε εννιά (9) άτομα (56.25%), ενώ αντίστοιχη δυσκολία παρουσιάζουν από 10.50% (από δύο άτομα) των ηλικιών 50 – 59 και 70 – 79 ετών.

Σχεδόν όλες οι γυναίκες (το 70% του δείγματος) αντιμετωπίζουν μεγάλη έως υπερβολική αδυναμία στην προετοιμασία του φαγητού, ενώ οι άνδρες με αντίστοιχα μεγάλη δυσκολία είναι το 10%. Παρόμοια, υπερβολική δυσκολία – αδυναμία αντιμετωπίζει περίπου το 1/2 των ΑμΑΟ που είναι υπερήλικες, ενώ αντίστοιχα ανάλογη κατάσταση εμφανίζει το 1/4 των ΑμΑΟ ηλικίας 50 ως 79 ετών.

2. Αναφορικά με το επίπεδο δυσκολίας των ΑμΑΟ για τη δυνατότητα που έχουν να χρησιμοποιούν μόνοι/ες τους το τηλέφωνό τους προκύπτει ότι δέκα (10) γυναίκες (62.50%) εμφανίζουν μεγάλη έως υπερβολική δυσκολία – αδυναμία στην εκτέλεση της δραστηριότητας αυτής, δύο (2) άνδρες (12.50%) είναι στην ίδια κατάσταση. Αντίστοιχα το 56.25% που έχει μεγάλη έως υπερβολική δυσκολία – αδυναμία είναι άνω των 80 ετών, ενώ το 12.50% με υπερβολική δυσκολία – αδυναμία είναι 70 – 79 ετών και σε παρόμοια θέση είναι κι ένα άτομο ηλικίας 50 – 59 ετών.

Περίπου τα 6/10 του δείγματος που έχουν μεγάλη ως υπερβολική δυσκολία – αδυναμία είναι γυναίκες, ενώ το 10% σε παρόμοια κατάσταση είναι άνδρες. Τα υπερήλικα άτομα με ανάλογη μεγάλη ως υπερβολική δυσκολία είναι πάνω από το 1/2 του δείγματος, ενώ 2 στους 10 είναι ηλικίας 50 ως 79 ετών.

3. Αναφορικά με το επίπεδο δυσκολίας που δηλώνουν τα ΑμΑΟ για τη δυνατότητα που έχουν να κάνουν αυτόνομα τις αγορές του σπιτιού τους, προκύπτει ότι δέκα (10) γυναίκες (62.50%) αντιμετωπίζουν μεγάλη ως υπερβολική δυσκολία – αδυναμία για την ενέργεια αυτή, ενώ όλοι

οι άνδρες (το 25% του δείγματος) αναφέρουν την πλήρη αδυναμία τους στην εκτέλεση του έργου αυτού. Αντίστοιχα το 62.50% του δείγματος που βρίσκεται σε παρόμοια κατάσταση δυσκολίας είναι υπερήλικες, ενώ σε παρόμοια θέση είναι άλλα (3) τρία άτομα ηλικίας κυρίως 70 – 79 ετών.

Περίπου τα 6/10 του δείγματος που έχουν μεγάλη ως υπερβολική δυσκολία – αδυναμία είναι γυναίκες, ενώ το 25% σε παρόμοια κατάσταση είναι άνδρες (δηλαδή το σύνολο αυτών). Τα υπερήλικα άτομα με ανάλογη μεγάλη ως υπερβολική δυσκολία είναι αρκετά πάνω από το 1/2 του δείγματος, ενώ 2 στους 10 είναι ηλικίας 50 ως 79 ετών.

4. Αναφορικά με το επίπεδο δυσκολίας των ΑμΑΟ να λαμβάνουν μόνοι/ες τους τα φάρμακά τους προκύπτει ότι εννιά (9) γυναίκες (56.25%) εμφανίζουν μεγάλη έως υπερβολική δυσκολία - αδυναμία ως προς τη δραστηριότητα αυτή, ενώ στην αντίστοιχη κατάσταση βρίσκονται τρεις (3) άνδρες (18.75%) (δηλαδή σχεδόν όλοι οι άνδρες του δείγματος. Σε άτομα των >80 ετών, τον υψηλότερο βαθμό δυσκολίας – αδυναμίας έχει το 50%, ενώ από 12.50% (δηλαδή από δύο άτομα) βρίσκονται στην ίδια υψηλού βαθμού δυσκολία και είναι ηλικίας 50 – 59 και 70 – 79 ετών.

Περίπου τα 6/10 του δείγματος που έχουν μεγάλη ως υπερβολική δυσκολία – αδυναμία είναι γυναίκες, ενώ το 20% σε παρόμοια κατάσταση είναι άνδρες (δηλαδή σχεδόν το σύνολο αυτών). Τα υπερήλικα άτομα με ανάλογη μεγάλη ως υπερβολική δυσκολία είναι το 1/2 του δείγματος, ενώ 1 στους 4 είναι ηλικίας 50 ως 79 ετών.

5. Αναφορικά με το επίπεδο δυσκολίας που δηλώνουν τα ΑμΑΟ για τη δυνατότητα που έχουν να κάνουν αυτόνομα τις ελαφρές εργασίες του σπιτιού (π.χ. πλύσιμο πιάτων, σιδέρωμα, στρώσιμο κρεβατιού, φροντίδα παιδιών κ.λπ.), προκύπτει ότι σχεδόν όλες οι γυναίκες (11 άτομα, το 68.75%) αντιμετωπίζουν μεγάλη έως υπερβολική δυσκολία - αδυναμία να εκτελέσουν τις δραστηριότητες αυτές, ενώ οι μισοί άνδρες (δύο άτομα, το 12.50% του δείγματος) βρίσκονται σε παρόμοιο επίπεδο δυσκολίας. Σε άτομα >80 ετών, τον υψηλότερο βαθμό δυσκολίας – αδυναμίας έχει το 56.25%, ενώ από 12.50% (δηλαδή από δύο άτομα) βρίσκονται στην ίδια υψηλού βαθμού δυσκολία και είναι ηλικίας 50 – 59 και 70 – 79 ετών.

Σχεδόν όλες οι γυναίκες και το 1/2 των ανδρών του δείγματος αντιμετωπίζουν τις μεγαλύτερες δυσκολίες έως και αδυναμία στην εκτέλεση ελαφρών εργασιών του σπιτιού, όπου κατά κύριο λόγο είναι υπερήλικες (πάνω από το 1/2) και περίπου 25% είναι σε ηλικίες από 50 ως 79 ετών.

6. Αναφορικά με το επίπεδο δυσκολίας των ΑμΑΟ να διαχειριστούν αυτόνομα τις περιστασιακές βαριές εργασίες του σπιτιού (π.χ. καθάρισμα με ηλεκτρική σκούπα, καθάρισμα τζαμιών, περπάτημα με βαριές σακούλες για τουλάχιστον 5 λεπτά κ.λπ.), προκύπτει ότι σχεδόν όλες οι γυναίκες (έντεκα άτομα, το 68.75%) αντιμετωπίζουν μεγάλη έως υπερβολική δυσκολία - αδυναμία να εκτελέσουν τις δραστηριότητες αυτές, ενώ όλοι οι άνδρες (τέσσερα άτομα, το 25% του δείγματος) βρίσκονται σε παρόμοιο επίπεδο δυσκολίας. Σε άτομα άνω των 80 ετών, τον υψηλότερο βαθμό δυσκολίας – αδυναμίας έχει το 62.50%, ενώ σε παρόμοια κατάσταση δυσκολίας βρίσκονται τρία (3) άτομα (18.75%) ηλικίας 70 – 79 ετών και δύο (2) άτομα ηλικίας ως 50 – 59.

Σχεδόν όλες οι γυναίκες και το σύνολο των ανδρών (το 1/4 του δείγματος) αντιμετωπίζουν τις μεγαλύτερες δυσκολίες έως και αδυναμία στην εκτέλεση των περιστασιακών βαριών εργασιών του νοικοκυριού, όπου κατά κύριο λόγο είναι υπερήλικες (τα 6/10 του δείγματος) και περίπου το 30% είναι σε ηλικίες από 50 ως 79 ετών.

7. Αναφορικά με το επίπεδο δυσκολίας που αναφέρουν τα ΑμΑΟ για τη δυνατότητα που έχουν να διεκπεραιώσουν αυτόνομα τα συνηθισμένα οικονομικά ζητήματα, καθώς και την επικοινωνία με τις δημόσιες υπηρεσίες, προκύπτει ότι όλες οι γυναίκες (το 75%) και όλοι οι άνδρες (25%) του δείγματος αντιμετωπίζουν πολύ μεγάλη δυσκολία έως αδυναμία να διεκπεραιώσουν συνηθισμένα οικονομικά τους ζητήματα, ενώ παρόμοια κατάσταση αντιμετωπίζουν όλοι/ες οι υπερήλικες του δείγματος (62%) και όλα τα άτομα ηλικίας 50 έως 79 ετών.

Όλες οι γυναίκες και όλοι οι άνδρες ΑμΑΟ, ανεξαρτήτως ηλικίας, αντιμετωπίζουν πολύ μεγάλη έως υπερβολική αδυναμία να εκτελέσουν οικονομικές δραστηριότητες κι επικοινωνία με υπηρεσίες στην καθημερινή τους ζωή.

8. Αναφορικά με τη δυνατότητα που έχουν τα ΑμΑΟ να ζητήσουν βοήθεια - στήριξη για να διενεργήσουν τις προαναφερόμενες δραστηριότητες για την κάλυψη των αναγκών του νοικοκυριού, προκύπτει ότι όλες οι υπερήλικες γυναίκες ΑμΑΟ του δείγματος, που

δηλώνουν άλλωστε μεγάλη έως υπερβολική δυσκολία στην αυτόνομη εκτέλεση των δραστηριοτήτων αυτών, δέχονται υποστήριξη στην πλειοψηφία τους από συγγενικά πρόσωπα (6 άτομα, το 37.50%), τρεις (3) δέχονται βοήθεια από τρίτα άτομα που αμείβονται και μία (1) από άτομο που δεν αμείβεται, ενώ μία (1) λαμβάνει φροντίδα στο πλαίσιο οργανωμένου προγράμματος. Επίσης, τρεις (3) γυναίκες κάτω των 80 ετών δέχονται βοήθεια από συγγενικά πρόσωπα, καθώς και όλοι οι άνδρες ανεξαρτήτως ηλικίας (το 25% του δείγματος).

Γ.5 Παρουσίαση δεδομένων ως προς την αίσθηση πόνου και τη γενική κατάσταση της ψυχικής υγείας των ΑμΑΟ

Στην παρούσα ενότητα γίνεται παρουσίαση των δεδομένων αναφορικά με την αίσθηση του πόνου και τη γενική κατάσταση της ψυχικής υγείας των Ατόμων με Αναπηρία Όρασης (ΑμΑΟ) του δείγματος.

Γ.5.Α. Δεδομένα ως προς την αίσθηση του πόνου από τα ΑμΑΟ

Αναφορικά με την ερώτηση που τέθηκε για τον βαθμό σωματικού πόνου που αισθάνθηκαν τα ΑμΑΟ κατά τη διάρκεια των τελευταίων τεσσάρων (4) εβδομάδων (από την ημερομηνία συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου), στον Πίνακα ΙΙΙ.3Α παρουσιάζεται η αίσθηση της έντασης του πόνου που δήλωσαν.

Πίνακας ΙΙΙ.3Α. Επίπεδο αίσθησης σωματικού πόνου των ΑμΑΟ						
Αίσθηση σωματικού πόνου	Όχι, κανένας πόνος	Ναι, πολύ ήπιο	Ναι, ήπιο	Ναι, μέτριο	Ναι, έντονο	Ναι, πολύ έντονο
Πλήθος	2	1	1	6	5	1
Ποσοστό	12.50%	6.25%	6.25%	37.50%	31.25%	6.25%

Όπως φαίνεται από τον ανωτέρω Πίνακα, έξι (6) άτομα αισθάνθηκαν έντονο έως πολύ έντονο πόνο (37,50%), αντίστοιχα άλλα έξι (6) άτομα δήλωσαν ότι είχαν μέτριο πόνο, ενώ τέσσερα (4) άτομα ανέφεραν ότι βίωσαν ήπιο πόνο έως καθόλου. Συνολικά τα 3/4 των ΑμΑΟ έχουν αίσθηση

μέτριου έως πολύ σοβαρού σωματικού πόνου, ενώ το 1/4 δεν αντιμετωπίζει τέτοιου είδους πρόβλημα.

Στον Πίνακα ΙΙΙ.3Β παρουσιάζονται δεδομένα σχετικά με το επίπεδο επίδρασης της αίσθησης του σωματικού πόνου στην καθημερινή λειτουργικότητα των ΑμΑΟ.

Πίνακας ΙΙΙ.3Β. Επίπεδο επίδρασης της αίσθησης του σωματικού πόνου στην καθημερινή λειτουργικότητα των ΑμΑΟ					
Επίπεδο επίδρασης της αίσθησης του σωματικού πόνου στην καθημερινή λειτουργικότητα των ΑμΑΟ	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Αρκετά	Πάρα πολύ
Πλήθος	2	0	3	2	7
Ποσοστό	12.50%	0.00%	18.75%	12.50%	43.75%

Συγκεκριμένα, εννιά (9) άτομα (56,25%) δηλώνουν ότι είχαν αρκετή έως πολύ μεγάλη επίδραση του πόνου στην καθημερινή τους λειτουργικότητα, τρία (3) άτομα (18.75%) δηλώνουν ότι ο σωματικός πόνος είχε μέτρια επίπτωση στις καθημερινές τους εργασίες, ενώ δύο (2) άτομα (12.50%) δεν παρουσίασαν καμία επίπτωση. Συνεπώς, πάνω από το 50%, δηλαδή το 1/2 των ΑμΑΟ δηλώνουν ότι ο σωματικός πόνος έχει πολύ μεγάλη επίδραση στις καθημερινές τους δραστηριότητες – εργασίες τους, ενώ μικρότερο ποσοστό, περίπου το 1/3 αναφέρει μικρές έως καθόλου σχετικές επιπτώσεις.

Στον Συνδυαστικό Πίνακα Σ9Α (ΙΙΙ.3) παρουσιάζονται δεδομένα αναφορικά με το επίπεδο αίσθησης σωματικού πόνου που βιώνουν τα ΑμΑΟ σε συνδυασμό με το φύλο και την ηλικία αυτών.

Πίνακα Σ9Α (ΙΙΙ.3). Κατανομή των ΑμΑΟ ως προς το φύλο και την ηλικία αναφορικά με το επίπεδο αίσθησης σωματικού πόνου που βιώνουν								
Επίπεδο αίσθησης σωματικού πόνου	50-59		60-69		70-79		>80	
	Α	Θ	Α	Θ	Α	Θ	Α	Θ
Όχι, δεν αισθάνθηκα κανέναν πόνο	0	0	0	0	1	1	0	0
Ναι, πολύ ήπιο	1	0	0	0	0	0	0	0
Ναι, ήπιο	0	0	0	0	0	0	0	1
Ναι, μέτριο	0	0	0	0	1	0	0	5
Ναι, έντονο	0	1	0	1	0	0	1	2
Ναι, πολύ έντονο	0	0	0	0	0	0	0	1

Από τα ανωτέρω στοιχεία του Πίνακα Σ9Α (ΙΙΙ.3) προκύπτει ότι:

- Πέντε (5) γυναίκες (31.25%) βιώνουν πολύ έως πάρα πολύ έντονο σωματικό πόνο, πέντε (5) (31.25%) αναφέρουν ότι έχουν μέτριο σωματικό πόνο, ενώ δύο (2) (12.50%) δηλώνουν ότι έχουν ήπια έως καθόλου ανάλογη αίσθηση. Ένας (1) άνδρας (6.25%) αναφέρει πολύ έντονο σωματικό πόνο, δύο (2) άνδρες (12.50%) βιώνουν ήπιο έως καθόλου πόνο.
- Σε ηλικίες άνω των 80 ετών ο έντονος – πολύ έντονος σωματικός πόνος αναφέρεται στο 25% των ΑμΑΟ, ενώ δύο (2) άτομα βιώνουν παρόμοια κατάσταση σε ηλικίες από 60 έως 79 ετών. Πέντε (5) υπερήλικες (80 ετών και άνω), το 31.25%, αναφέρουν μέτριο σωματικό πόνο κι ένα (1) άτομο είναι ηλικίας 70 – 79 ετών. Αντίστοιχα ήπιο έως καθόλου σωματικό πόνο βιώνουν τέσσερα (4) άτομα που είναι κατά κύριο λόγο από 70 ετών και άνω.

Πολύ έως πάρα πολύ έντονο σωματικό πόνο βιώνουν έξι (6) άτομα εκ των οποίων τα πέντε (5) είναι γυναίκες και ένας (1) άνδρας. Αντίστοιχα ισχύει και στη μέτρια κατάσταση πόνου, ενώ από ήπια έως καθόλου αίσθηση πόνου είναι τέσσερα (4) άτομα με ίση συμμετοχή ανδρών – γυναικών. Οι υπερήλικες άνω των 80 ετών βιώνουν έντονο – πολύ έντονο πόνο, το 25%, ενώ άλλο ένα 50% νιώθει μέτριο πόνο, ενώ στην ηλικία των 70 – 79 ετών δηλώνεται η αίσθηση μέτριου έως καθόλου σωματικού πόνου από τρία (3) άτομα (2/10).

Στον Συνδυαστικό Πίνακα Σ9Β (ΙΙΙ.3) παρουσιάζονται δεδομένα με το επίπεδο επίδρασης της αίσθησης του σωματικού πόνου στην καθημερινή λειτουργικότητα των ΑμΑΟ σε συνδυασμό με το φύλο και την ηλικία αυτών.

Πίνακα Σ9Β (ΙΙΙ.3). Κατανομή των ΑμΑΟ ως προς το φύλο και την ηλικία αναφορικά με το επίπεδο επίδρασης της αίσθησης του σωματικού πόνου στην καθημερινή λειτουργικότητά τους

Επίπεδο επίδρασης της αίσθησης του σωματικού πόνου στην καθημερινή λειτουργικότητα των ΑμΑΟ	50-59		60-69		70-79		80>	
	Α	Θ	Α	Θ	Α	Θ	Α	Θ
Καθόλου	1	0	0	0	0	0	0	1
Λίγο	0	0	0	0	0	0	0	0
Μέτρια	0	0	0	0	0	0	0	3
Αρκετά	0	1	0	0	0	0	0	1
Πάρα πολύ	0	0	0	1	1	0	1	4

Από τα ανωτέρω δεδομένα του Πίνακα Σ9Β (ΙΙΙ.3) προκύπτει ότι:

- Αρκετή έως πολύ έντονη επιβάρυνση του σωματικού πόνου στην καθημερινή λειτουργικότητα έχουν επτά (7) γυναίκες (43.75%), ενώ αντίστοιχα την ίδια κατάσταση αναφέρουν δύο (2) άνδρες (12.50%). Τέσσερις (4) γυναίκες αναφέρουν μέτρια έως καθόλου επιβάρυνση (25%).
- Στα δέκα (10) υπερήλικα άτομα (άνω των 80 ετών), τα έξι (6) (37.50%) αναφέρουν αρκετή έως πάρα πολύ μεγάλη επίδραση του σωματικού πόνου στην καθημερινή δραστηριότητα, τρεις (3) (18.75%) αναφέρουν μέτρια κι ένα (1) άτομο καθόλου (6.25%). Αρκετή έως πάρα πολύ επιβάρυνση αναφέρουν τρία (3) άτομα (18.75%) από 50 έως 79 ετών.

Αναφορικά με την επιρροή της αίσθησης του πόνου στην καθημερινή δραστηριότητα των ατόμων, το 1/2 των ΑμΑΟ αναφέρει αρκετή έως πάρα πολύ μεγάλη επιβάρυνση, εκ των οποίων περίπου τα 4/10 είναι γυναίκες και το 1/10 είναι άνδρες. Στα υπερήλικα άτομα (80 ετών και άνω), πάνω από το 50% βιώνει μέτρια έως πάρα πολύ μεγάλη επιβάρυνση, ενώ 2 στους 10 που βιώνει πολύ σοβαρή επίπτωση είναι σε ηλικίες από 50 έως 79 ετών.

Γ.5.Β. Δεδομένα ως προς τη γενική κατάσταση της ψυχικής υγείας των ΑμΑΟ

Στον Πίνακα ΙΙΙ.4 παρουσιάζονται δεδομένα σχετικά με τη γενική κατάσταση της ψυχικής υγείας των δεκαέξι (16) ΑμΑΟ, κατά τις τελευταίες δύο εβδομάδες (από την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου), ως προς τη συχνότητα αίσθησης ή ύπαρξης εννιά παραμέτρων ψυχικής υγείας που τίθενται για τον προσδιορισμό της.

Πίνακας ΙΙΙ.4. Κατανομή των ΑμΑΟ ως προς τη γενική κατάσταση ψυχικής υγείας

Α/Α	Γενική κατάσταση ψυχικής υγείας	Καθόλου	Αρκετές ημέρες	Πάνω από τις μισές ημέρες	Σχεδόν κάθε ημέρα	Δεν γνωρίζω/ Δεν απαντώ
1	Έλλειψη ενδιαφέροντος/ ευχαρίστησης για οτιδήποτε	7	5	3	0	1
2	Μελαγχολία, κατάθλιψη, απελπισία	6	4	2	3	1
3	Διαταραχές στον ύπνο σας	13	1	1	0	0
4	Κόπωση / εξάντληση / έλλειψη ενεργητικότητας	11	1	2	2	0
5	Αυξημένη ή μειωμένη όρεξη για φαγητό (απ' ότι συνήθως)	11	3	1	1	0
6	Απογοήτευση για τον εαυτό σας/ αίσθημα ενοχής ότι απογοητεύσατε τον εαυτό σας/ την οικογένειά σας	9	4	2	1	0
7	Δυσκολία συγκέντρωσης σε κάτι που κάνετε (π.χ. στο διάβασμα εφημερίδας ή στην παρακολούθηση τηλεόρασης)	7	3	2	4	0
8	Να μιλάτε ή να κινείστε με τόσο αργό ρυθμό που να το αντιλαμβάνονται οι άνθρωποι γύρω σας/ να είστε τόσο νευρικός και ανήσυχος που να βρίσκεστε σε διέγερση πολύ περισσότερο από ότι συνήθως	11	2	0	2	1
9	Σκέψεις να κάνετε κακό στον εαυτό σας	15	1	0	0	0

Σύμφωνα με τα δεδομένα του ανωτέρω πίνακα σχετικά με την γενική κατάστασης ψυχικής υγείας των ΑμΑΟ προκύπτουν τα ακόλουθα:

1. Σχετικά με τη διάσταση της έλλειψης ενδιαφέροντος/ ευχαρίστησης για οτιδήποτε, επτά (7) άτομα (43.75%), η πλειοψηφία των ΑμΑΟ, αναφέρει ότι δεν είχε καμία σχετική αίσθηση ή βίωνε κάποια τέτοια κατάσταση. Ένας σημαντικός αριθμός πέντε (5) ατόμων (31.25%) δηλώνει ότι έχει την εν λόγω αίσθηση για αρκετές ημέρες (δηλαδή 5 με 7 ημέρες), ενώ τρία (3) ΑμΑΟ (18.75%) βιώνουν σε μεγαλύτερο βαθμό την έλλειψη ενδιαφέροντος/ ευχαρίστησης για οτιδήποτε (δηλαδή σχεδόν πάνω από 8 ημέρες ή κάθε μέρα).
2. Ως προς το επίπεδο βίωσης συναισθηματικής κατάστασης μελαγχολίας, κατάθλιψης ή απελπισίας, πέντε (5) άτομα (31.25%) δηλώνουν ότι έχουν την σχετική αίσθηση για πολλές μέρες (πάνω από 8 ημέρες) έως κάθε μέρα, τέσσερα (4) άτομα (25%) νιώθουν αυτή την αρνητική διάθεση για αρκετές ημέρες (5 έως 7), ενώ έξι (6) άτομα (37.50%) δηλώνουν δεν νιώθουν κάποια τέτοια κατάσταση.
3. Διαταραχές στον ύπνο (αϋπνία, υπνηλία, υπερβολικές ώρες ύπνου), το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος, δηλαδή δεκατρία (13) άτομα (81.25%) δηλώνουν ότι δεν έχουν καμία σχετική διαταραχή ενώ δύο (2) άτομα (12.50%) βιώνουν προβλήματα στον ύπνο κάποιες έως αρκετές ημέρες (από 5 έως 10 ημέρες περίπου).
4. Σχετικά με την αίσθηση κόπωσης/ εξάντλησης/ έλλειψης ενεργητικότητας, το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος, δηλαδή έντεκα (11) άτομα (68.75%), αναφέρουν ότι δεν βιώνουν καμία σχετική κατάσταση, ενώ πέντε (5) άτομα (31.25%) δηλώνουν ότι παρουσιάζουν τέτοιου είδους προβλήματα κάποιες έως όλες τις ημέρες (από 5 έως 15 ημέρες περίπου).
5. Ως προς τη διάθεση αυξημένης ή μειωμένης όρεξης για φαγητό (απ' ότι συνήθως), το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος, δηλαδή έντεκα (11) άτομα (68.75%), αναφέρει ότι δεν βιώνει κάποια τέτοια σχετική κατάσταση, ενώ πέντε (5) άτομα (31.25%) δηλώνουν ότι παρουσιάζουν τέτοιου είδους προβλήματα κάποιες έως όλες τις ημέρες (από 5 έως 15 ημέρες περίπου).
6. Αναφορικά με την αίσθηση απογοήτευσης/ ενοχής απέναντι στον εαυτό ή την οικογένεια, τα εννιά (9) άτομα (56.25%) δηλώνουν ότι δε βιώνουν τέτοιου είδους κατάσταση, τέσσερα (4) άτομα (25%) αναφέρουν ότι αισθάνονται παρόμοιες καταστάσεις, μερικές ημέρες (5 έως 7), ενώ μόνο τρία (3) άτομα (18.75%) εκφράζουν ότι έχουν σχετικά προβλήματα πολλές ημέρες έως καθημερινά.
7. Ως προς τη δυσκολία συγκέντρωσης σε κάποια δραστηριότητα όπως το διάβασμα εφημερίδας ή η παρακολούθηση τηλεόρασης, επτά (7) ΑμΑΟ (43.75%) δηλώνουν ότι δεν

έχουν σχετική δυσχέρεια, ενώ εννιά (9) άτομα (56.25%) εκφράζουν ότι βιώνουν ανάλογα προβλήματα από αρκετές έως πολλές ημέρες (από 5 έως 15 ημέρες).

8. Αναφορικά με το αν η ομιλία ή η κίνηση είναι πιο αργή, ώστε να γίνεται αντιληπτή αυτή η κατάσταση από τους ανθρώπους στο περιβάλλον, καθώς κι αν υπάρχει διέγερση/ νευρικότητα/ ανησυχία σε μεγαλύτερο βαθμό απ' ότι συνήθως, τα έντεκα (11) άτομα (68.75%) δηλώνουν ότι δεν βιώνουν τέτοιου είδους καταστάσεις, τα δύο (2) (12.50%) εμφανίζουν τις εν λόγω δυσχέρειες κάποιες ημέρες (5 έως επτά), ενώ άλλα δύο (2) ΑμΑΟ (12.50%) αναφέρουν ότι αισθάνονται τις σχετικές δυσκολίες καθημερινά.
9. Σκέψεις για πρόκληση βλάβης/ κακού στον εαυτό, η συντριπτική πλειοψηφία των ΑμΑΟ δηλώνει ότι δεν κάνει τέτοιου είδους σκέψεις (15 άτομα, 93.75%), ενώ ένα (1) μόνο άτομο (6.25%) αναφέρει ότι παρουσιάζει αυτοκαταστροφικές σκέψεις μερικές ημέρες (5 έως 7).

Στον Συνδυαστικό Πίνακα Σ10 (ΙΙΙ.4) παρουσιάζονται δεδομένα ως προς τη γενική κατάσταση της ψυχικής υγείας των ΑμΑΟ σε σχέση με το φύλο και την ηλικία τους.

Πίνακας Σ10 (ΙΙΙ.4). Δεδομένα σχετικά με τη γενική κατάσταση της ψυχικής υγείας των ΑμΑΟ σε συνδυασμό με το φύλο και την ηλικία αυτών

Α/Α	Γενική κατάσταση ψυχικής υγείας	50-59		60-69		70-79		>80	
		Α	Θ	Α	Θ	Α	Θ	Α	Θ
1	Έλλειψη ενδιαφέροντος/ ευχαρίστησης για οτιδήποτε	1	1	0	1	2	1	1	9
2	Μελαγχολία, κατάθλιψη, απελπισία	1	1	0	1	2	1	1	9
3	Διαταραχές στον ύπνο σας	1	1	0	1	2	1	1	9
4	Κόπωση / εξάντληση / έλλειψη ενεργητικότητας	1	1	0	1	2	1	1	9
5	Αυξημένη ή μειωμένη όρεξη για φαγητό (απ' ότι συνήθως)	1	1	0	1	2	1	1	9

Πίνακας Σ10 (ΙΙΙ.4). Δεδομένα σχετικά με τη γενική κατάσταση της ψυχικής υγείας των ΑμΑΟ σε συνδυασμό με το φύλο και την ηλικία αυτών

Α/Α	Γενική κατάσταση ψυχικής υγείας	50-59		60-69		70-79		>80	
		Α	Θ	Α	Θ	Α	Θ	Α	Θ
6	Απογοήτευση για τον εαυτό σας/ αίσθημα ενοχής ότι απογοητεύσατε τον εαυτό σας/ την οικογένειά σας	1	1	0	1	2	1	1	9
7	Δυσκολία συγκέντρωσης σε κάτι που κάνετε (π.χ. στο διάβασμα εφημερίδας ή στην παρακολούθηση τηλεόρασης)	1	1	0	1	2	1	1	9
8	Να μιλάτε ή να κινείστε με τόσο αργό ρυθμό που να το αντιλαμβάνονται οι άνθρωποι γύρω σας/ να είστε τόσο νευρικός και ανήσυχος που να βρίσκεστε σε διέγερση πολύ περισσότερο από ότι συνήθως	1	1	0	1	2	1	1	9
9	Σκέψεις να κάνετε κακό στον εαυτό σας	1	1	0	1	2	1	1	9

Από τα συνδυαστικά στοιχεία του ανωτέρω Πίνακα συνάδονται τα ακόλουθα:

- Σε μία έως δύο γυναίκες (περίπου 10%), κάθε μέρα (κατά τις τελευταίες δύο εβδομάδες πριν τη διενέργεια της έρευνας) εμφανίζονται σε έξι από τις εννιά (66%) παραμέτρους που επιβαρύνουν την ψυχική τους υγεία (παράμετροι του Πίνακα: 2, 4, 5, 6, 7, 8). Αντίστοιχα, σε μία έως δύο γυναίκες (περίπου 10%), από οκτώ ημέρες και πάνω (κατά τις τελευταίες δύο εβδομάδες πριν τη διενέργεια της έρευνας) εμφανίζονται σε επτά από τις εννιά (77%) παραμέτρους που επιβαρύνουν την ψυχική τους υγεία (παράμετροι του Πίνακα: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7), ενώ σε μία έως τρεις (περίπου 15%) εμφανίζονται για αρκετές ημέρες σε οκτώ από τις εννιά παραμέτρους (88%) που επιβαρύνουν την ψυχική τους υγεία (όλες οι παράμετροι του Πίνακα πλην της 8^{ης}). Περίπου πέντε γυναίκες (30%) κατά μέσο όρο και ανά παράμετρο ψυχικής υγείας, δεν έχουν καμία επιβάρυνση από αυτές.

- Σε έναν περίπου άνδρα (σχεδόν το 10%), από οκτώ έως κάθε ημέρα (κατά τις τελευταίες δύο εβδομάδες πριν τη διενέργεια της έρευνας), εμφανίζονται σε επτά από τις εννιά (77%) παραμέτρους που επιβαρύνουν την ψυχική τους υγεία (παράμετροι του Πίνακα: 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8), αντίστοιχα περίπου για άλλο ένα 10%, για αρκετές ημέρες εμφανίζονται έξι από τις εννιά (66%) παραμέτρους που επιβαρύνουν την ψυχική τους υγεία (παράμετροι του Πίνακα: 1, 2, 5, 6, 7, 8). Σε ένα ποσοστό του δείγματος 12% (που είναι δύο άνδρες) δεν παρουσιάζονται καθόλου επιβαρύνσεις από σχεδόν όλες τις παραμέτρους που επηρεάζουν την ψυχική υγεία.

- Σε δύο έως τέσσερις υπερήλικες (άνω των 80 ετών) (περίπου το 20%), από οκτώ ημέρες έως κάθε ημέρα, εμφανίζονται επτά από τις εννιά (77%) παραμέτρους που επιβαρύνουν την ψυχική τους υγεία (όλες οι παράμετροι του Πίνακα πλην της 3^{ης} και της 9^{ης}). Σε δύο έως τρεις υπερήλικες (άνω των 80 ετών) (περίπου το 15%) για αρκετές ημέρες (5 έως 7 ημέρες στις δύο εβδομάδες) εμφανίζονται όλες οι παράμετροι που επηρεάζουν την ψυχική τους υγεία. Στις ηλικίες από 50 έως 79 ετών εμφανίζεται ένα άτομο (περίπου 7%) να έχει αρκετές έως κάθε ημέρα σχεδόν όλες τις επιβαρύνσεις των παραμέτρων που επηρεάζουν την κατάσταση της ψυχικής του υγείας.

Συμπεράσματα

Στην μελέτη προσδιορισμού του προφίλ υγείας των Ατόμων με Αναπηρία Όρασης στην Ελλάδα, σύμφωνα με ανάλυση δεδομένων που έχουν προκύψει από την αξιοποίηση στοιχείων της γενικότερης έρευνας για την υγεία του πληθυσμού της Ελλάδος, που διεξήγαγε η ΕΛΣΤΑΤ (στο πλαίσιο διευρωπαϊκής αντίστοιχης έρευνας της EUROSTAT) για την περίοδο 2019 – 2020, προκύπτουν για το Α' μέρος ανάλυσης αυτών τα ακόλουθα συμπεράσματα.

Α. Τα δεδομένα αντλήθηκαν κι επεξεργάστηκαν από δεκαέξι (16) άτομα με Αναπηρία Όρασης (80% και άνω έως τυφλότητα), τα οποία αντιστοιχούν: 1 ΑμΑΟ σε 508 άτομα του συνολικού δείγματος της έρευνας (8125 άτομα), όπου αντίστοιχα στον γενικό πληθυσμό της Ελλάδος η αναλογία είναι 1 ΑμΑΟ προς 625 άτομα, δεδομένου ότι ήταν 16.000 τα ΑμΑΟ στον γενικό πληθυσμό που για το 2020 ήταν καταγεγραμμένοι/ες κι ελάμβαναν επίδομα τυφλότητας από τον ΟΠΕΚΑ (η αναλογία των ΑμΑΟ στο δείγμα της έρευνας ήταν αντιπροσωπευτικότερη του γενικού πληθυσμού).

Β. Το δημογραφικό προφίλ των δεκαέξι (16) ΑμΑΟ του δείγματος προσδιορίζεται ως ακολούθως:

1. Οι άνδρες είναι 4 άτομα με ποσοστό 25% (αναλογία 1/4), ενώ οι γυναίκες είναι 12 άτομα με ποσοστό 75% (αναλογία 3/4), γεγονός που δηλώνει αλλά και επιβεβαιώνει ότι το μεγαλύτερο ποσοστό ατόμων με αναπηρία όρασης είναι γυναίκες.
2. Η μεγαλύτερη αναλογία ως προς την ηλικία, με ποσοστό 62.50% είναι τα άτομα 80 ετών και άνω (10 άτομα) και ακολουθούν οι ηλικίες των 70-79 ετών με τρία άτομα (18.75%), των 50-59 ετών με δύο άτομα (12.50%) και τέλος των 60-69 ετών με ένα άτομο (6.25%).
3. Η μεγαλύτερη αναλογία ως προς την οικογενειακή κατάσταση είναι έγγαμοι/ες, εννέα άτομα με ποσοστό 56.25%, ενώ ακολουθεί η κατηγορία των χήρων με συμμετοχή επτά ατόμων και αναλογία 43.75%.
4. Στην πλειοψηφία τους, δηλαδή το 87.50% έχουν εκπαιδευτικό επίπεδο έως και την φοίτηση στο Δημοτικό Σχολείο [14 άτομα: οκτώ (8) έχουν ολοκληρώσει την φοίτηση στο Δημοτικό (50%), τρία (3) άτομα έχουν παρακολουθήσει κάποιες τάξεις του Δημοτικού (18.75%), ενώ άλλα τρία (3) άτομα (18.75%) δεν έχουν πάει καθόλου σχολείο], ενώ μόνον δύο (2) άτομα έχουν ολοκληρώσει τεχνική και δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ένα και ένα άτομο αντίστοιχα). Τα εν λόγω στοιχεία δηλώνουν το ιδιαίτερα χαμηλό μορφωτικό επίπεδο του δείγματος που

σε γενικές γραμμές αντιστοιχεί και στον γενικό πληθυσμό (έως και απόφοιτοι υποχρεωτικής εκπαίδευσης) εφόσον το μεγαλύτερο μέρος των ΑμΑΟ είναι τρίτης και τέταρτης ηλικίας.

5. Συνταξιούχοι/ες είναι δεκαπέντε (15) άτομα (93.75%), ενώ ένα άτομο (6.25%) ασχολείται με τα οικιακά. Οι έντεκα (11) γυναίκες είναι συνταξιούχες (68.75%), κατά κύριο λόγο υπερήλικες, εκ των οποίων οι επτά (7) είναι χήρες (43.75%), γεγονός που δηλώνει ότι πιθανόν λόγω της αναπηρίας τους έχουν λάβει σύνταξη χηρείας από τον σύζυγο, καθώς και ότι αυτές εκπροσωπούν και τα άτομα με το ιδιαίτερα χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο. Επίσης τέσσερις (4) άνδρες είναι συνταξιούχοι, κατά κύριο λόγο από 70 ετών και άνω.

Γ. Ως προς την γενική κατάσταση της στοματικής υγείας των ΑμΑΟ αναδεικνύονται τα ακόλουθα:

1. Ο συντριπτικός αριθμός των ΑμΑΟ χαρακτηρίζει την υγεία του από μέτρια έως πολύ κακή (15 άτομα), ενώ ένα άτομο την προσδιορίζει ως καλή. Πέντε (5) άτομα αναφέρουν ότι η υγεία τους είναι μέτρια (31.25%) και αντίστοιχα από πέντε (5) άτομα αναφέρουν ότι η υγεία τους είναι κακή και πολύ κακή (62.50%).
2. Γενικά διαπιστώνεται ότι δώδεκα (12) ΑμΑΟ (75%) αναφέρουν ότι η γενική κατάσταση της στοματικής υγείας των δοντιών και των ούλων είναι από μέτρια έως και πολύ καλή.

Δ. Στην πλειοψηφία τους τα ΑμΑΟ πέρα από το σοβαρό χρόνιο πρόβλημα όρασης – τυφλότητας που έχουν, εμφανίζουν συνοσηρότητα από μία έως τρεις επιπλέον παθήσεις, ενώ το 1/5 αυτών εμφανίζει σοβαρή έως και βαριά συνοσηρότητα. Τη μεγαλύτερη συνοσηρότητα παρουσιάζουν οι υπερήλικες γυναίκες, που πέρα από τα κυκλοφορικά – αγγειακά νοσήματα πάσχουν και από εκφυλιστικές ορθοπεδικές παθήσεις, καθώς και από προβλήματα του ουροποιητικού συστήματος.

Ε. Αναφορικά με τις δυσκολίες στις αισθητηριακές, κινητικές, νοητικές και λοιπές λειτουργίες των ΑμΑΟ αναφέρονται τα ακόλουθα:

1. Σε πολύ χαμηλό βαθμό (6%-12%) παρουσιάζεται μεγάλη δυσκολία στην ακοή ή και γίνεται χρήση βοηθημάτων ακοής, ενώ στην πλειοψηφία τους παρουσιάζονται κάποια ή καθόλου προβλήματα ακοής, παρά το γεγονός ότι τα ΑμΑΟ του δείγματος είναι κατά κύριο λόγο ηλικίας άνω των 80 ετών.
2. Περίπου τα 2/3 των ΑμΑΟ του δείγματος, δηλαδή το 55%-75% αντιμετωπίζουν μεγάλη έως υπερβολική δυσκολία έως και ανεπάρκεια για την εκτέλεση ενεργειών που σχετίζονται με την κινητική λειτουργία (βάδιση, στήριξη, χρήση σκάλας), ενώ μόνο το 1/3 αυτών

παρουσιάζει κάποια ή καθόλου δυσκολία. Το γεγονός αυτό συνδέεται τόσο με την ηλικία (αυξημένο ποσοστό υπερηλίκων ΑμΑΟ), όσο και με το ότι έχουν σοβαρή απώλεια όρασης έως και τυφλότητα, κατάσταση που ιδίως όταν προκαλείται σε μεγάλες ηλικίες λόγω σοβαρών χρόνιων παθήσεων, προκαλεί πράγματι μεγάλες δυσχέρειες σε επίπεδο κίνησης με έντονο αίσθημα φόβου και αγωνίας για ατυχήματα, καθώς και έκπτωση δεξιοτήτων.

3. Σε μεγάλο ποσοστό δεν αναφέρονται κάποια ιδιαίτερα προβλήματα στη μνήμη και τη συγκέντρωση, περίπου 8 στους 10.
4. Παρά τη μεγάλη ηλικία του δείγματος, περίπου 6 στα 10 ΑμΑΟ δεν αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα προβλήματα στη μάσηση, ενώ 4 στα 10 έχουν αυξημένες δυσκολίες.

ΣΤ. Ως προς τις δυσκολίες αυτόνομης εκτέλεσης δραστηριοτήτων προσωπικής φροντίδας των ΑμΑΟ διαπιστώνονται τα ακόλουθα σημεία:

1. Προκύπτει ότι το 1/3 των ΑμΑΟ του δείγματος δεν αντιμετωπίζει καμία δυσκολία ως προς τη δραστηριότητα του να τρέφεται, ενώ το 50% αναφέρει πολύ μεγάλη - υπερβολική δυσκολία έως και αδυναμία να σιτίζεται αυτόνομα.
2. Σχετικά με τη δυσκολία εκτέλεσης της δραστηριότητας του να κάθονται/ σηκώνονται από κρεβάτι/ καρέκλα τα ΑμΑΟ αυτόνομα, το 1/2 αυτών δηλώνει καθόλου ή μικρή δυσκολία, ενώ το άλλο 1/2 αναφέρει μεγάλη έως και υπερβολική δυσκολία – αδυναμία.
3. Αναφορικά με την δυσκολία της δραστηριότητας του ντυσίματος, διαφαίνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ΑμΑΟ, το 65% (τα 2/3), δηλώνει ότι έχει πολύ μεγάλη έως και υπερβολική δυσκολία – αδυναμία να εκτελέσει την ενέργεια αυτόνομα, ενώ το υπόλοιπο 35% αντιμετωπίζει μικρή έως καμία δυσκολία.
4. Για την δραστηριότητα αναφορικά με την χρήση της τουαλέτας, παραπάνω από τα μισά άτομα έχουν πολύ σημαντική δυσκολία έως και αδυναμία, ενώ περίπου τα 4/10 των ΑμΑΟ δηλώνουν μικρή έως καθόλου δυσκολία.
5. Συνολικά το 80% των ΑμΑΟ έχει πολύ μεγάλη δυσκολία έως αδυναμία να κάνει μπάνιο/ ντους μόνο του, λόγω των κινδύνων που υπάρχουν για ατυχήματα (πτώσεις, εγκαύματα κλπ.) αλλά και της πλημμελούς φροντίδας ατομικής υγιεινής, ενώ μόνο το 1/5 αυτών έχει μία μικρή έως καθόλου δυσκολία.
6. Συμπερασματικά προκύπτει ότι πάνω από το 50% των ΑμΑΟ αντιμετωπίζει μεγάλες έως και υπερβολικές δυσκολίες – αδυναμία να εκτελέσει αυτόνομα δραστηριότητες προσωπικής φροντίδας, που αυτές κορυφώνονται στις δραστηριότητες του ντυσίματος και του μπάνιου/ ντους (από 65% έως 80%), ενώ μόνο το 25% - 35% αυτών παρουσιάζει μικρές έως καθόλου δυσκολίες.

7. Ως προς τη δυνατότητα της λήψης τροφής, τις μεγαλύτερες - υπερβολικές δυσκολίες παρουσιάζουν οι υπερήλικες γυναίκες (το 1/3 των ΑμΑΟ) και ακολουθούν οι άνδρες κάτω των 80 ετών με αναλογία ένας στους πέντε ΑμΑΟ, ενώ το υπόλοιπο 50% ανεξαρτήτως ηλικίας ή φύλου δεν αντιμετωπίζει κάποια ιδιαίτερη δυσκολία.
8. Αναφορικά με την ενέργεια του να κάθονται/ σηκώνονται από καρέκλα/ κρεβάτι, μεγαλύτερη δυσκολία αντιμετωπίζουν οι υπερήλικες γυναίκες και ακολουθούν οι νεότερης ηλικίας άνδρες ΑμΑΟ, ενώ από το 50% αυτών που δεν αντιμετωπίζουν κάποια δυσκολία, αντίστοιχα οι γυναίκες είναι περισσότερες (περίπου το 32%).
9. Τις μεγαλύτερες - υπερβολικές δυσκολίες ως προς την δραστηριότητα του ντυσίματος, παρουσιάζουν κατά κύριο λόγο υπερήλικες γυναίκες (50% του δείγματος), ενώ αντίστοιχα οι άνδρες έχουν χαμηλότερη αναλογία (1/10).
10. Για την αυτόνομη χρήση της τουαλέτας διαπιστώνεται ότι οι υπερήλικες γυναίκες έχουν το μεγαλύτερο πρόβλημα (4 στα 10 ΑμΑΟ του δείγματος), αντίστοιχη δυσκολία παρουσιάζουν οι άνδρες (1 στους 10 ΑμΑΟ του δείγματος), ενώ το 40%, ανεξαρτήτως ηλικίας, δεν έχει μεγάλες δυσκολίες.
11. Την μεγαλύτερη έως υπερβολική δυσκολία - αδυναμία αντιμετωπίζουν τα ΑμΑΟ για την αυτόνομη εκτέλεση της δραστηριότητας που σχετίζεται με την χρήση του μπάνιου/ ντους, με μεγαλύτερη συμμετοχή των γυναικών (6 στους 10 ΑμΑΟ του δείγματος), ενώ αντίστοιχη κατάσταση αντιμετωπίζουν οι άνδρες σε ποσοστό 20% ανεξαρτήτως ηλικίας.
12. Όλες οι γυναίκες ΑμΑΟ, κατά κύριο λόγο άνω των 80 ετών, για την εκτέλεση των δραστηριοτήτων προσωπικής φροντίδας δέχονται υποστήριξη, στην πλειοψηφία τους από πρόσωπα του οικογενειακού τους περιβάλλοντος (περίπου το 50% των ΑμΑΟ του δείγματος), ενώ ένα άλλο 30% δέχεται βοήθεια από τρίτα πρόσωπα ή προγράμματα υποστήριξης. Οι άνδρες ανεξαρτήτως ηλικίας, λαμβάνουν υποστήριξη από το οικογενειακό τους περιβάλλον.

Ζ. Ως προς τις δυσκολίες αυτόνομης εκτέλεσης δραστηριοτήτων κάλυψης αναγκών του νοικοκυριού των ΑμΑΟ διαπιστώνονται τα ακόλουθα:

1. Αναφορικά με το επίπεδο δυσκολίας για τη δυνατότητα να προετοιμάζουν το φαγητό τους μόνοι/ες τους προκύπτει ότι δεκατρία (13) άτομα, το 81.25%, αντιμετωπίζουν πολύ μεγάλη έως υπερβολική δυσκολία - αδυναμία να εκτελέσουν τη δραστηριότητα αυτή.
2. Ως προς το επίπεδο δυσκολίας για τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν μόνοι/ες τους το τηλέφωνό τους προκύπτει ότι δώδεκα (12) άτομα, το 75%, αντιμετωπίζουν πολύ μεγάλη έως υπερβολική δυσκολία - αδυναμία να εκτελέσουν τη δραστηριότητα αυτή.

3. Για την αυτόνομη διενέργεια αγορών (ψώνια) προκύπτει ότι το 81.25% αντιμετωπίζει υπερβολική δυσκολία - αδυναμία να εκτελέσει τη δραστηριότητα αυτή.
4. Για την αυτόνομη λήψη φαρμάκων προκύπτει ότι δώδεκα (12) άτομα (75%) αντιμετωπίζουν πολύ μεγάλη έως υπερβολική δυσκολία - αδυναμία να εκτελέσουν τη δραστηριότητα αυτή.
5. Αναφορικά με τη δυνατότητα διενέργειας των ελαφρών εργασιών του σπιτιού αυτόνομα, προκύπτει ότι δεκατρία (13) άτομα, το 81.25%, αντιμετωπίζει πολύ μεγάλη έως υπερβολική δυσκολία – αδυναμία.
6. Ως προς τη δυνατότητα αυτόνομης εκτέλεσης των περιστασιακών βαριών εργασιών του σπιτιού προκύπτει ότι σχεδόν όλα τα άτομα, δεκαπέντε (15) άτομα, δηλαδή σχεδόν το 94%, έχουν αδυναμία έως πολύ μεγάλη δυσκολία να εκτελέσουν τις εργασίες αυτές.
7. Για την διεκπεραίωση των συνηθισμένων οικονομικών ζητημάτων (χωρίς βοήθεια τρίτου προσώπου), καθώς και την επικοινωνία με τις δημόσιες υπηρεσίες, προκύπτει ότι όλα τα άτομα αντιμετωπίζουν αδυναμία έως πολύ μεγάλη δυσκολία.
8. Πάνω από δέκα (10) άτομα έως και το σύνολο των ΑμΑΟ (δηλαδή το 62% έως το 100%) δηλώνουν ότι έχουν υπερβολική δυσκολία έως αδυναμία να εκτελέσουν τις σχετικές δραστηριότητες για την κάλυψη αναγκών του νοικοκυριού, ενώ περίπου ένας (1) έως τέσσερις (4) στους δέκα (10) (0% - 38%), αναφέρουν ότι έχουν κάποια μικρή έως καθόλου δυσκολία με αυτές τις δραστηριότητες.

Η. Ως προς τις δυσκολίες εκτέλεσης δραστηριοτήτων για την κάλυψη αναγκών του νοικοκυριού σε σχέση με το φύλο και την ηλικία των ΑμΑΟ διαπιστώνονται τα παρακάτω:

1. Σχεδόν όλες οι γυναίκες (το 70% του δείγματος) αντιμετωπίζουν μεγάλη έως υπερβολική αδυναμία στην προετοιμασία του φαγητού, ενώ οι άνδρες με αντίστοιχα μεγάλη δυσκολία είναι το 10%. Παρόμοια, υπερβολική δυσκολία – αδυναμία αντιμετωπίζουν περίπου το 1/2 των ΑμΑΟ που είναι υπερήλικες, ενώ αντίστοιχα ανάλογη κατάσταση εμφανίζει το 1/4 των ΑμΑΟ που είναι ηλικίας 50 ως 79 ετών.
2. Αναφορικά με το επίπεδο δυσκολίας που δηλώνουν τα ΑμΑΟ για τη δυνατότητα που έχουν να χρησιμοποιούν μόνοι/ες τους το τηλέφωνό τους περίπου τα 6/10 του δείγματος που έχουν μεγάλη ως υπερβολική δυσκολία – αδυναμία είναι γυναίκες, ενώ το 10% σε παρόμοια κατάσταση είναι άνδρες. Τα υπερήλικα άτομα με ανάλογη μεγάλη ως υπερβολική δυσκολία είναι πάνω από το 1/2 του δείγματος, ενώ 2 στους 10 είναι ηλικίας 50 ως 79 ετών.
3. Σχετικά με το επίπεδο δυσκολίας των ΑμΑΟ για τη δυνατότητά τους να κάνουν μόνοι/ες τους τα ψώνια τους περίπου τα 6/10 του δείγματος που έχουν μεγάλη ως υπερβολική δυσκολία – αδυναμία είναι γυναίκες, ενώ το 25% σε παρόμοια κατάσταση είναι άνδρες (δηλαδή το

σύνολο αυτών). Τα υπερήλικα άτομα με ανάλογη μεγάλη ως υπερβολική δυσκολία είναι αρκετά πάνω από το 1/2 του δείγματος, ενώ 2 στους 10 είναι ηλικίας 50 ως 79 ετών.

4. Όσον αφορά το επίπεδο δυσκολίας των ΑμΑΟ για τη δυνατότητα που έχουν να λαμβάνουν μόνοι/ες τους τα φάρμακά τους, περίπου τα 6/10 του δείγματος που έχουν μεγάλη ως υπερβολική δυσκολία – αδυναμία είναι γυναίκες, ενώ το 20% σε παρόμοια κατάσταση είναι άνδρες (δηλαδή σχεδόν το σύνολο αυτών). Τα υπερήλικα άτομα με ανάλογη μεγάλη ως υπερβολική δυσκολία είναι το 1/2 του δείγματος, ενώ 1 στους 4 είναι ηλικίας 50 ως 79 ετών.
5. Σχεδόν όλες οι γυναίκες και το 1/2 των ανδρών (10%) του δείγματος των ΑμΑΟ αντιμετωπίζουν τις μεγαλύτερες δυσκολίες έως και αδυναμία, όπου κατά κύριο λόγο είναι υπερήλικες (πάνω από το 1/2) και περίπου 25% είναι σε ηλικίες από 50 ως 79 ετών, ως προς το επίπεδο δυσκολίας να κάνουν αυτόνομα τις ελαφρές εργασίες του σπιτιού.
6. Σχεδόν όλες οι γυναίκες και το σύνολο των ανδρών (το 1/4 του δείγματος) αντιμετωπίζουν τις μεγαλύτερες δυσκολίες έως και αδυναμία στην εκτέλεση των περιστασιακών βαριών εργασιών του νοικοκυριού, όπου κατά κύριο λόγο είναι υπερήλικες (τα 6/10 του δείγματος) και περίπου το 30% είναι σε ηλικίες από 50 ως 79 ετών.
7. Όλες οι γυναίκες και όλοι οι άνδρες ΑμΑΟ, ανεξαρτήτως ηλικίας, αντιμετωπίζουν πολύ μεγάλη έως υπερβολική δυσκολία – αδυναμία να εκτελέσουν οικονομικές δραστηριότητες κι επικοινωνία με υπηρεσίες στην καθημερινή τους ζωή.
8. Γενικά ως προς τις δραστηριότητες κάλυψης αναγκών του νοικοκυριού, μεγάλη έως υπερβολική δυσκολία – αδυναμία αναφέρουν ότι έχουν κατά κύριο λόγο όλες οι γυναίκες και σε μεγάλο βαθμό όλοι οι άνδρες, ενώ το σύνολο των υπερηλίκων άνω των 80 ετών, καθώς και το 25% - 30% του δείγματος που είναι ηλικίας 50 ως 79 ετών βρίσκονται στην αντίστοιχη σοβαρή κατάσταση δυσχέρειας.

Θ. Για την διενέργεια των δραστηριοτήτων προσωπικής φροντίδας και κάλυψης καθημερινών αναγκών του νοικοκυριού, τα εννιά στα δέκα (9/10) ΑμΑΟ έχουν την ανάγκη υποστήριξης από τρίτα πρόσωπα, που κατά κύριο λόγο είναι συγγενικά, ενώ ένας στους τέσσερις (1/4), που πιθανόν είναι μοναχικά άτομα, δέχονται υποστήριξη από τρίτα άτομα - φροντιστές, κατά κύριο λόγο με αμοιβή, ενώ ελάχιστη είναι η παροχή υπηρεσιών στήριξης από οργανωμένα προγράμματα όπως το “Βοήθεια στο Σπίτι”. Συνεπώς προκύπτει η ανάγκη να ενισχυθούν τα προγράμματα κατάρτισης των ΑμΑΟ, ιδιαίτερα σε μεγάλες ηλικίες, ώστε να αποκτηθούν σχετικές δεξιότητες που θα μειώσουν το επίπεδο αδυναμίας ή δυσκολίας εκτέλεσης δραστηριοτήτων του νοικοκυριού, καθώς και να οργανωθούν υπηρεσίες που θα παρέχουν

σχετικές υποστηρικτικές υπηρεσίες, συμβάλλοντας στην ενίσχυση της αυτονομίας κι ένταξης στην καθημερινή ζωή.

Ι. Ως προς την αίσθηση του σωματικού πόνου και την επιρροή του στις καθημερινές δραστηριότητες των ΑμΑΟ συνάγονται τα ακόλουθα συμπεράσματα:

1. Συνολικά τα 3/4 των ΑμΑΟ έχουν αίσθηση μέτριου έως πολύ σοβαρού σωματικού πόνου, ενώ το 1/4 δεν αντιμετωπίζει τέτοιου είδους πρόβλημα.
2. Πάνω από το 50%, δηλαδή το 1/2 των ΑμΑΟ δηλώνουν ότι ο σωματικός πόνος έχει πολύ μεγάλη επίδραση στις καθημερινές τους δραστηριότητες – εργασίες τους, ενώ μικρότερο ποσοστό, περίπου το 1/3 αναφέρει μικρές έως καθόλου σχετικές επιπτώσεις.
3. Πολύ έως πάρα πολύ έντονο σωματικό πόνο βιώνουν έξι (6) άτομα εκ των οποίων οι πέντε (5) είναι γυναίκες και ένας (1) άνδρας. Αντίστοιχα ισχύει και στη μέτρια κατάσταση πόνου, ενώ από ήπια έως καθόλου αίσθηση πόνου είναι τέσσερα (4) άτομα με ίση συμμετοχή ανδρών – γυναικών.
4. Οι υπερήλικες άνω των 80 ετών βιώνουν έντονο – πολύ έντονο πόνο, το 25%, ενώ άλλο ένα 50% νιώθει μέτριο πόνο, ενώ στην ηλικία των 70 – 79 ετών δηλώνεται η αίσθηση μέτριου έως καθόλου σωματικού πόνου από τρία (3) άτομα (2/10).
5. Αναφορικά με την επιρροή της αίσθησης του πόνου στην καθημερινή δραστηριότητα των ατόμων, το 1/2 των ΑμΑΟ αναφέρει αρκετή έως πάρα πολύ επιβάρυνση, εκ των οποίων περίπου τα 4/10 είναι γυναίκες και το 1/10 είναι άνδρες. Στα υπερήλικα άτομα (80 ετών και άνω), πάνω από το 50% βιώνει μέτρια έως πάρα πολύ μεγάλη επιβάρυνση, ενώ 2 στους 10 που βιώνει πολύ σοβαρή επίπτωση είναι σε ηλικίες από 50 έως 79 ετών.

ΙΑ. Αναφορικά με τη γενική κατάσταση της ψυχικής υγείας των (16) ΑμΑΟ, όπως αυτή καταγράφηκε κατά τις τελευταίες δύο εβδομάδες (από την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου), ως προς τη συχνότητα αίσθησης ή ύπαρξης εννιά παραμέτρων ψυχικής υγείας που τίθενται για τον προσδιορισμό της, αναφέρονται τα ακόλουθα συμπεράσματα:

1. Σχετικά με την εκτίμηση του βαθμού της διάστασης της έλλειψης ενδιαφέροντος/ ευχαρίστησης για οτιδήποτε, τα 4/10 δεν αναφέρουν κάποια σχετική αίσθηση, το 1/3 αναφέρει ανάλογο βίωμα για κάποιες μέρες, ενώ το 1/5 δηλώνει ότι βιώνει έντονη, σχεδόν καθημερινά την δυσφορία αυτή.
2. Αίσθηση μελαγχολίας, κατάθλιψης, αδιαφορίας, βιώνουν από πέντε (5) έως δεκαπέντε (15) ημέρες πάνω από το 1/2 των ΑμΑΟ, εκ των οποίων το 30% βρίσκονται σε σοβαρότερη κατάσταση, ενώ περίπου το 1/3 αναφέρει ότι δεν έχει τέτοιου είδους αίσθηση.

3. Η πλειοψηφία των ΑμΑΟ (8/10) δεν βιώνει προβλήματα διαταραχών ύπνου, ενώ ένα μικρό ποσοστό (10% περίπου) βιώνει τέτοιες καταστάσεις σε μέτριο επίπεδο.
4. Αναφορικά με την αίσθηση κόπωσης/ εξάντλησης/ έλλειψης ενεργητικότητας, οι 7 στους 10 ΑμΑΟ δεν βιώνουν παρόμοιες καταστάσεις, ενώ το 30% αντιμετωπίζει αρκετά έως πολύ συχνά (σχεδόν καθημερινά) τέτοιες δυσάρεστες εμπειρίες.
5. Προβλήματα αυξημένης ή μειωμένης όρεξης λήψης τροφής (απ' ότι συνήθως), παρουσιάζει το 31.25% των ΑμΑΟ (από κάποιες έως όλες τις ημέρες – 5 έως 15 ημέρες), ενώ 7 στους 10 αναφέρουν ότι δεν έχουν παρόμοια διάθεση.
6. Αναφορικά με την αίσθηση απογοήτευσης/ ενοχής απέναντι στον εαυτό ή την οικογένεια, περίπου το 50% των ΑμΑΟ δηλώνει ότι δεν έχει σχετικά προβλήματα, το 1/4 αυτών αναφέρει προβλήματα για κάποιες ημέρες, ενώ περίπου 1 στους 5 εμφανίζει ανάλογες καταστάσεις σε αυξημένη συχνότητα έως και καθημερινή βάση.
7. Προβλήματα συγκέντρωσης σε κάποια δραστηριότητα όπως το διάβασμα εφημερίδας ή η παρακολούθηση τηλεόρασης, παρουσιάζουν τρεις (3) στους δέκα (10) ΑμΑΟ αρκετά συχνά (5 έως 10 ημέρες), ενώ τέσσερις (4) στους δέκα (10) αναφέρουν ότι δεν έχουν σχετική δυσχέρεια.
8. Επτά (7) στα δέκα (10) ΑμΑΟ αναφέρουν ότι δεν βιώνουν καθυστέρηση στην ομιλία ή την κίνηση, ώστε να γίνεται αντιληπτή αυτή η κατάσταση από τους ανθρώπους στο περιβάλλον, όπως και διέγερση/ νευρικότητα/ ανησυχία σε μεγαλύτερο βαθμό απ' ότι συνήθως, ενώ από 10% αναφέρουν ότι έχουν παρόμοια αίσθηση προβλημάτων είτε κάποιες ημέρες (5 έως 7), είτε και καθημερινά.
9. Ως προς την εμφάνιση σκέψεων για πρόκληση βλάβης/ κακού στον εαυτό, εννιά (9) στους δέκα (10) δεν βιώνουν παρόμοιο πρόβλημα, ενώ ένα μικρό ποσοστό (6%) παρουσιάζει ανάλογες σκέψεις κάποιες ημέρες.
10. Επτά (7) περίπου γυναίκες (το 50% του δείγματος) εμφανίζουν μέτριες έως πολύ σοβαρές επιπτώσεις στην ψυχική τους υγεία από τις επιβαρύνσεις που δέχονται από τους περισσότερους παράγοντες που καταγράφονται (άνω των 6-7 παραγόντων).
11. Στο 1/2 των ανδρών παρουσιάζονται επιπτώσεις από τις σχετικές παραμέτρους στην ψυχική τους υγεία σε μέτρια έως αρκετά μεγάλη συχνότητα.
12. Κατά κύριο λόγο σε υπερήλικα άτομα με Αναπηρία Όρασης εμφανίζονται με μεγαλύτερη συχνότητα και βαρύτητα τα 7/10 των παραμέτρων που επηρεάζουν την κατάσταση της ψυχικής τους υγείας.